

Ruta dos Cruceiros

Vilagarcía de Arousa

ZONA 1 AREALONGA-FONTECARMOA

1. O CASTRO
2. CAPELA DE SAN ROQUE
3. CEMITERIO
4. PAZO DA GOLPELEIRA
5. TORRE E GALBÃNS
6. A LAXE
7. CARDALDA
8. FONTECARMOA DE ARRIBA

ZONA 2 BAMIO

9. O PEDROSO
10. O CASAL
11. PUNTA GRANDOIRO
12. CAMPANARIO PRAIA
13. CAMPANARIO REITORAL
14. O VILAR
15. O SALGUEIRAL

ZONA 3 CARRIL

16. OS ANXOS
17. CAPELA DE SAN ROQUE
18. IGREXA DE CARRIL
19. CORTEGADA CAPELA
20. CORTEGADA PUNTA CORVEIRO
21. MALVEIRA CHICA

ZONA 4 CEA

22. STO. ANTONIÑO DO POUSADOIRO
23. CASAL DO VENTO
24. IGREXA
25. REITORAL
26. CASTROGUDÍN

ZONA 5 RUBIÁNS

27. PAZO DE RUBIÁNS
28. A BOUZA, STA. PRÁDICA
29. QUINTÁNS
30. SOUTELO

ZONA 6 CORNAZO

31. REVELLE
32. A IGREXA
33. O MOSCALLO
34. O FREIXEIRO

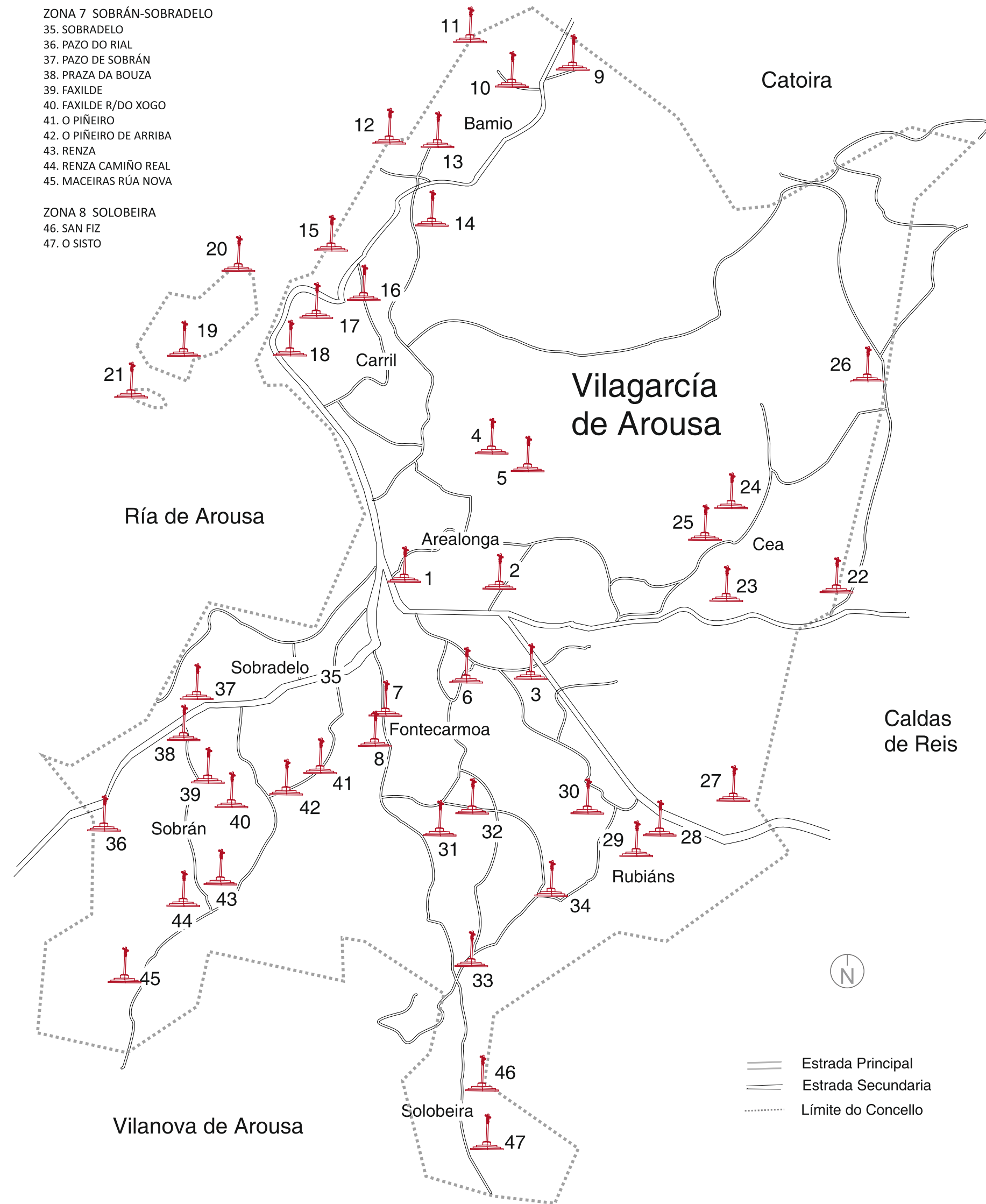
ZONA 7 SOBRÁN-SOBRADELO

35. SOBRADELO
36. PAZO DO RIAL
37. PAZO DE SOBRÁN
38. PRAZA DA BOUZA
39. FAXILDE
40. FAXILDE R/DO XOGO
41. O PIÑEIRO
42. O PIÑEIRO DE ARRIBA
43. RENZA
44. RENZA CAMIÑO REAL
45. MACEIRAS RUA NOVA

ZONA 8 SOLOBEIRA

46. SAN FIZ
47. O SISTO

Audioguías
Planos de situación

Vilagarcía de Arousa, terra de cruceiros

Os cruceiros teñen moita presenza no territorio vilagarcían, coa inestimable cantidade de máis de 54 documentados. Algúns deles son moi antigos, remontándose aos primeiros anos do século XVII, reflexo da implantación da arte barroca en Galicia.

Hai cruces simples; outras, en contraste, acadan importancia pola súa singularidade e factura, como a colocada na fonte de Castrogudín, ou a escena de Adán e Eva no Paraíso de Carril; noutros casos a importancia venlles polas lendas e tradicións que teñen asociadas. Unha singularidade de Vilagarcía é a existencia do “viacrucis” marítimo fluvial de Arousa e Ulla unha ruta elaborada a partir do ano 1965, ao longo da costa, para marcar o Camiño de Santiago do Mar.

Los cruceiros tienen mucha presencia en el territorio vilagarciano, con la inestimable cantidad de más de 54 documentados. Algunos de ellos son muy antiguos, remontándose a los primeros años del siglo XVII, reflejo de la implantación del arte barroco en Galicia. Hay cruces simples; otras, en contraste, consiguen importancia por su singularidad y factura, como la colocada en la fuente de Castrogudín, o la escena de Adán y Eva en el Paraíso de Carril; en otros casos la importancia les viene por las leyendas y tradiciones que tienen asociadas. Una singularidad de Vilagarcía es la existencia del viacrucis marítimo fluvial de Arousa y Ulla, una ruta elaborada a partir del año 1965, a lo largo de la costa, para marcar el Camino de Santiago del Mar.

Cruceiros have become landmarks of the Vilagarcía area with over 54 fully documented examples. Some date back to early 17th century representing the introduction of Baroque art in Galicia. There are some quite simple crosses while others, on the contrary, gain particular importance due to their singularity in their construction, such as, that situated in Castrogudín or the scene of Adam and Eve in Paradise depicted in Carril. In others the importance may be associated to legends and traditions. The singularity of Vilagarcía lies in the existence of Via Crucis (Stations of the Cross) on the maritime Jacobean route of Arousa and the river Ulla, a coastal route established in 1965 as a memory to the last miles sailed with the remains of the Apostle.

Os cruceiros de Vilagarcía datados máis antigos:

O Moscallo (1614)
A Laxe (1635)
Fontecarmoa (1659)

Soutelo (1681)
Campanario (1683)
Pazo da Golpelleira (1685)

Casal do Vento (finais do XVI)
Camiño Real de Renza (1783)
Castrogudín (1797)

O Pedroso (1830)

Que son os cruceiros?

O cruceiro é unha cruz colocada sobre unha columna, un monumento relixioso situado nos camiños, habitualmente en cruzamentos, cerca de ermidas, igrexas, viacrucis ou cemiterios.

El cruceiro es una cruz colocada sobre una columna, un monumento religioso situado en los caminos, habitualmente en cruces, cerca de ermitas, iglesias, viacrucis o cementerios.

The cruceiro, known in English as a Calvary (Stone Cross or High Cross) is a cross or crucifix mounted on a column or shaft and is a religious monument normally situated at crossroads or near chapels, churches, Via Crucis (Stations of the Cross) and cemeteries.

Por que se erixen os cruceiros?

Colocábanse, entre outras razóns, para cristianizar lugares onde se realizaban rituais ou tradicións consideradas pagáns; para protexer ao/á camiñante, como é o caso dos situados no Camiño de Santiago, como sinal de loito, para lembrar unha morte ou un desgraciado accidente... Co tempo converteuse nun sinal de identidade de Galicia e expresión da devoción popular.

Se colocaban, entre otras razones, para cristianizar lugares donde se realizaban rituales o tradiciones consideradas paganas; para proteger al/la caminante, como es el caso de los situados en el Camino de Santiago, como señal de luto, para recordar una muerte o un desgraciado accidente... Con el tiempo se convirtió en una señal de identidad de Galicia y expresión de la devoción popular.

Cruceiros were erected, among other reasons, to Christianize those places where pagan rituals took place, to protect travelers on their travels such as those on the Camino de Santiago. They were also a sign of mourning reminding us of the deceased and victims of tragic accidents. In time, they have become a distinguishing trait of Galician National identity in an expression of popular devotion.

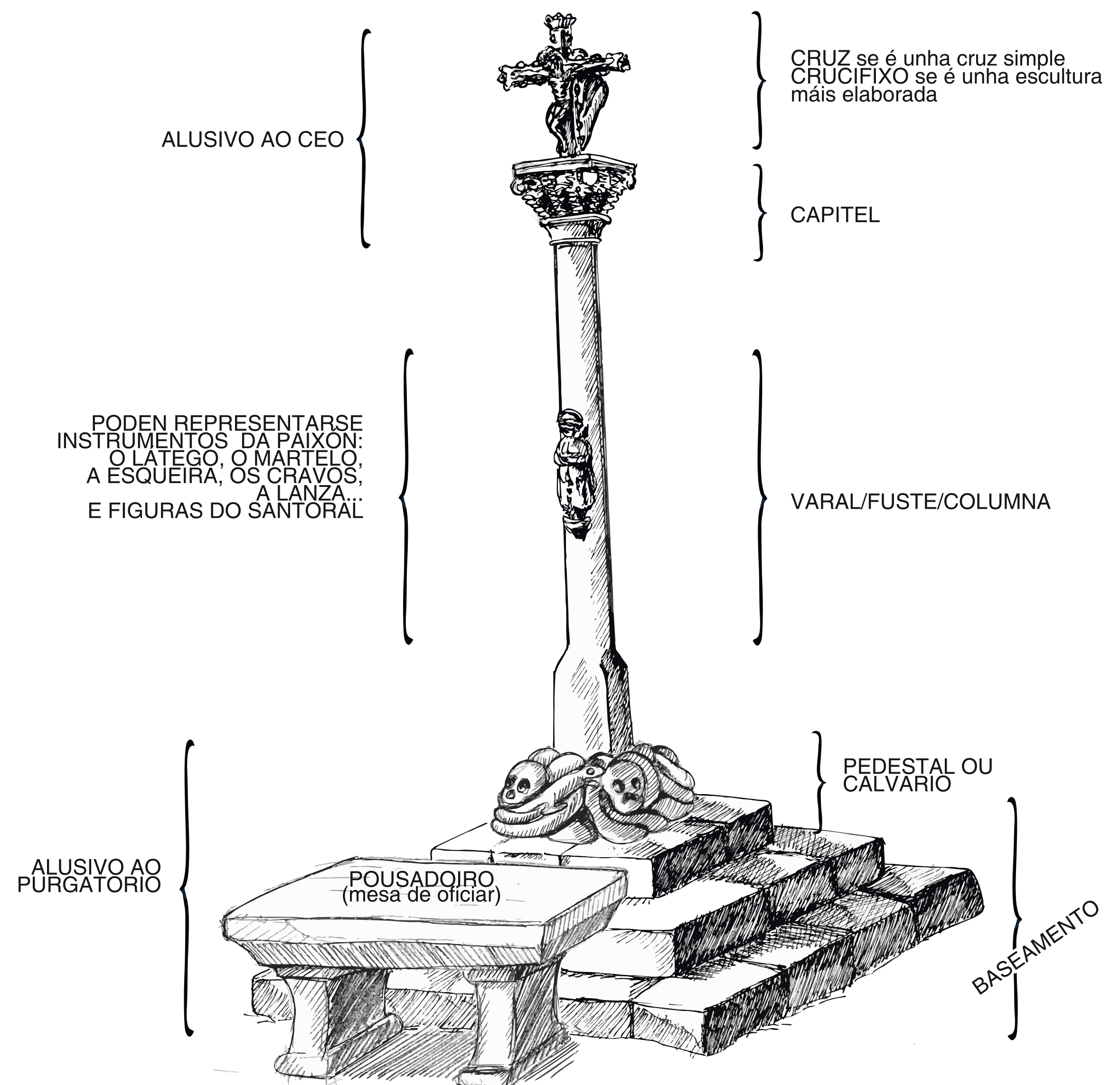
Os cruceiros son bens de interese cultural (BIC)

Os cruceiros de máis de 100 anos reciben, por lei, a clasificación xenérica de BICs, por considerarse como bens culturais senlleiros da nosa cultura. Por esta clasificación reciben a maior protección que a lei pode outorgarlle a un monumento.

Los cruceiros de más de 100 años reciben, por ley, la clasificación genérica de BICs, por considerarse como bienes culturales singulares de nuestra cultura. Por esta clasificación reciben la mayor protección que la ley puede otorgarle a un monumento.

Cruceiros of over 100 years old are, by law, recognized as being assets of National Cultural Heritage and as such are covered by the highest level of protection given to monuments. Those responsible for any damage to the stone monuments can suffer fines of up to 60.000 €.

Os danos sobre un cruceiro poden carrexar multas de ata 60.000 €.

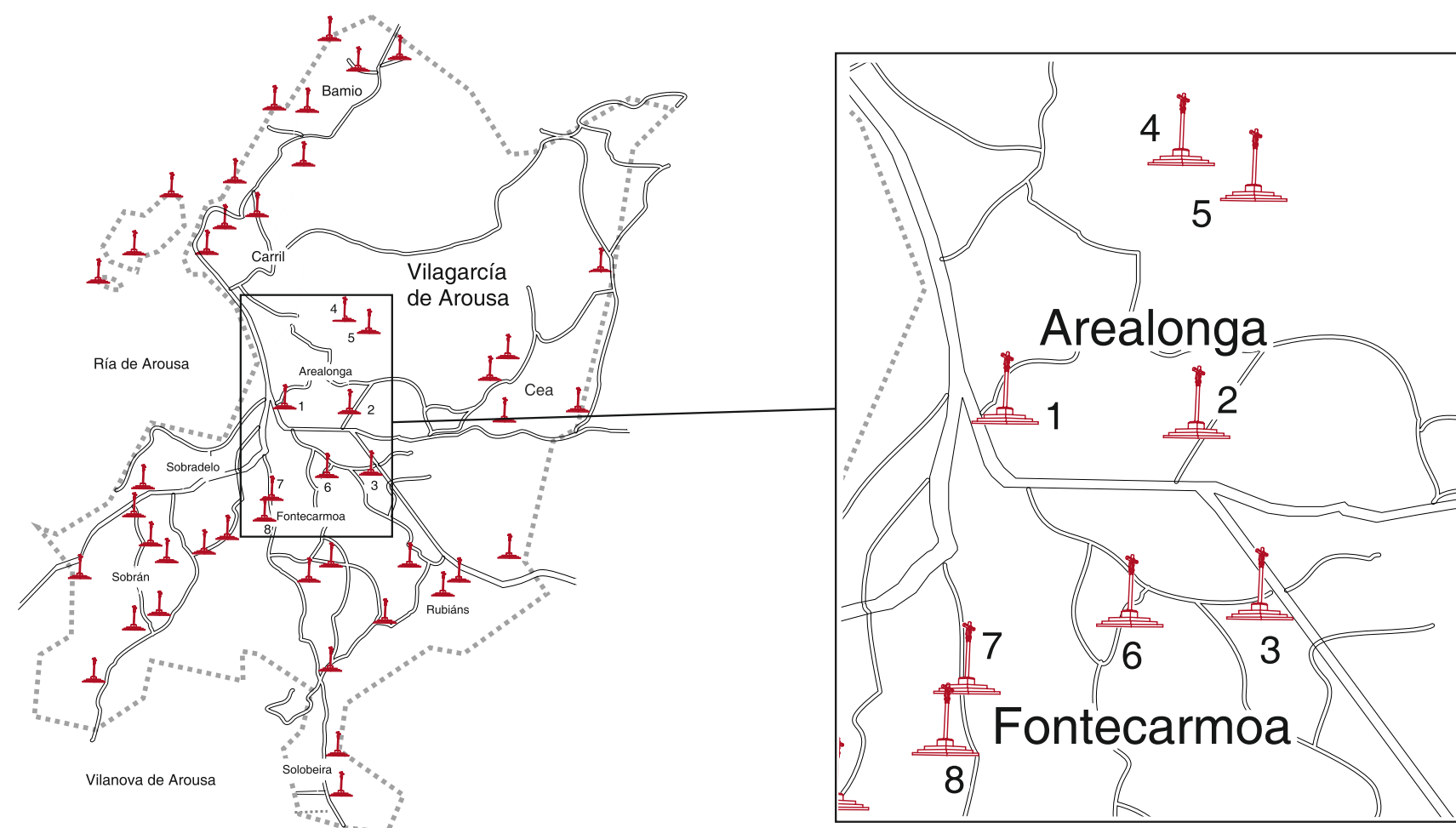
Ruta dos Cruceiros

Vilagarcía de Arousa - Arealonga e Fontecarmoa

O centro de Vilagarcía posúe algúns cruceiros destacados, hoxe absorbidos polo urbanismo da vila, que poden chegar a pasar desapercibidos.

El centro de Vilagarcía posee algunos cruceiros destacados, hoy absorbidos por el urbanismo de la villa, que pueden llegar a pasar desapercibidos.

In the centre of Vilagarcía some cruceiros of note can be found, however they can be easily missed as they are camouflaged by the growing urban area.

Audioguías
Planos de situación

ZONA 1. AREALONGA-FONTECARMOA

1. O CASTRO
2. CAPELA DE SAN ROQUE
3. CEMITERIO
4. PAZO DA GOLPELLEIRA
5. TORRE E GALBÁNS
6. A LAXE
7. CARDALDA
8. FONTECARMOA DE ARRIBA

O esplendor da Canteiría Galega

Os numerosos cruceiros ao longo de toda a nosa xeografía débense a un oficio popular galego tan antigo como a Catedral de Santiago. Durante a construción da catedral numerosos artistas reuníronse ao seu redor para exercer a súa profesión da cantería. Pero a investigación fala do século XVI como unha época de moito esplendor, coa chegada de novas técnicas e novo instrumental que deixaron unha forte pegada na nosa terra en forma de cruceiros, fontes e petos de ánimas.

É fácil de imaxinar que cando rematan os traballos na catedral, milleiros de persoas desprázanse por toda a nosa xeografía deixando a súa pegada ata no recuncho máis remoto das nosas vilas.

Los numerosos cruceiros a lo largo de toda nuestra geografía se deben a un oficio popular gallego tan antiguo como la Catedral de Santiago. Durante la construcción de la catedral numerosos artistas se reunieron a su alrededor para ejercer su profesión de la cantería. Pero la investigación habla del siglo XVI como una época de mucho esplendor, con la llegada de nuevas técnicas y nuevo instrumental que dejaron una fuerte huella en nuestra tierra en forma de cruceiros, fuentes y huchas de ánimas. Es fácil de imaginar que cuándo rematan los trabajos en la catedral, miles de personas se desplazan por toda nuestra geografía dejando su huella incluso en el rincón más remoto de nuestras villas.

The numerous Stone Crosses or cruceiros spread throughout Galicia owe their existence to the popular craft, stone masonry, as old as the Cathedral of Santiago itself. During the construction of the cathedral numerous artists flocked to Galicia to exercise their profession as stone masons. Researchers speak of the 16th century as one of splendor, as new techniques and instruments were developed which left an indelible mark on our land in the form of cruceiros, fountains and wayside shrines. It is easy to imagine that when work was finally finished on the cathedral that thousands of these artists, craftsmen and tradesmen scattered throughout Galicia making their mark in even the most remote corners of our towns and villages.

Galicia, terra de cantería e cruceiros

O cruceiro do adro da desaparecida Igrexa de San Bartolomé o Vello de Pontevedra é un dos máis antigos de Galicia; hoxe en día pode visitarse no Museo Provincial de Pontevedra. (Imaxe do Anuario do museo de Pontevedra XXXVI.)

El cruceiro del atrio de la desaparecida Iglesia de San Bartolomé el Viejo de Pontevedra es uno de los más antiguos de Galicia; hoy en día puede visitarse en el Museo Provincial de Pontevedra.

The cruceiro transferred from the grounds of the now disappeared 'Church of Saint Bartholomew the Old' in Pontevedra is one of the earliest recorded in Galicia. It is now located in the Provincial Museum of Pontevedra.

Non é só unha obra de arte

Existía a tradición de que os/as non natos antigamente se soterraban baixo os cruceiros para rezar por eles durante a súa estadia no purgatorio. Os familiares deixaban unha marca, en forma de cruz, ou as iniciais, no varal ou no pedestal.

Existía la tradición de que los/as no natos antiguamente se enterraban bajo los cruceiros para rezar por ellos durante su estadia en el purgatorio. Los familiares dejaban una marca, en forma de cruz, o las iniciales, en el varal o en el pedestal.

The tradition existed of burying unborn babes beneath the stone crosses of Galicia, the cruceiros. Prayers were recited by loved ones to protect and accompany them during their time in purgatory or limbo. Families left a mark in the form of a cross and/or the initials on the pedestal or on the shaft of the cruceiro.

1 A Laxe

Está recolocado neste lugar despois de ser derrubado por un coche. No varal ten unha imaxe en altorelievo, de San Pedro, cun aro con dúas chaves na man dereita, e unha bola na esquerda representando o globo terráqueo.

Por unha inscrición, dataría do ano 1635, sendo un dos máis antigos de Vilagarcía.

Está reubicado en este lugar después de ser derribado por un coche. En el varal tiene una imagen en altorrelieve, de San Pedro, con un aro con dos llaves en la mano derecha, y una bola en la izquierda representando el globo terráqueo. Por una inscripción, dataría del año 1635, siendo uno de los más antiguos de Vilagarcía.

This cruceiro was relocated after being knocked and damaged by a car. It features a high relief figure of Saint Peter holding a key ring with two keys in his right hand and a sphere, representing The Globe, in his left hand. Inscribed is the year 1635 which makes it one of the earliest dated cruceiros in Vilagarcía.

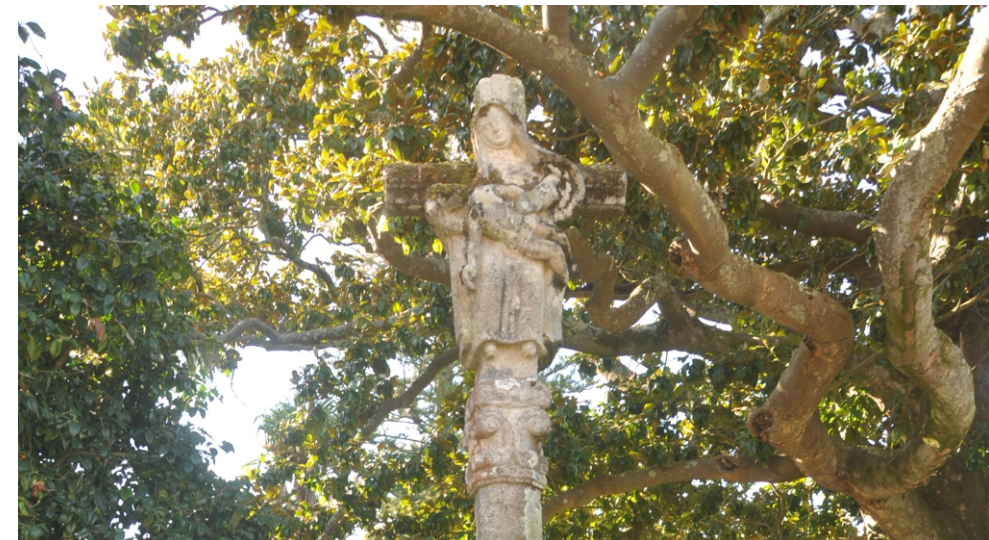

2 Cruceiro do Castro

Está situado na ruta histórica de Vilagarcía. Quedou encaixado contra a parede da rúa seguramente despois de ser trasladado dende un lugar achegado, perdendo o varal e o basamento.

Está situado en la ruta histórica de Vilagarcía. Quedó encajado contra la pared de la calle seguramente después de ser trasladado desde un lugar cercano, perdiendo el varal y el basamento.

The Cruceiro do Castro is situated on the historic route of the town. It is encrusted in the wall of the street, losing its shaft and its base, on being transferred from a nearby location.

3 Pazo da Golpelleira

É un cruceiro antigo, de 1685, recolocado no interior do Pazo. Posúe no varal a imaxe dun santo franciscano, con hábito e cordón.

O máis destacado son as inscricións de letras do pedestal e o fuste, que puideran corresponder a iniciais de non natos soterrados ao seu carón no seu emprazamento orixinal.

Es un cruceiro antigo, de 1685, reubicado en el interior del Pazo. Posee en el varal la imagen de un santo franciscano, con hábito y cordón. Lo más destacado son las inscripciones de letras del pedestal y el fuste, que habrían podido corresponder a iniciales de no natos enterrados a su lado en su emplazamiento original.

An old cruceiro, dating from 1685 was relocated to the interior of this Country Mansion. An image of a Franciscan monk in full habit and cord is depicted on the shaft. There are inscriptions of letters on the pedestal and shaft which could correspond to the initials of unborn babes who were buried at the original site.

5 Cruceiro do Cemiterio

Está localizado na actualidade sobre o osario do cemiterio pero descoñécese a data exacta de execución e de colocación neste lugar.

Está localizado en la actualidad sobre el osario del cementerio pero se desconoce la fecha exacta de ejecución y de colocación en este lugar.

The Cruceiro do Cemiterio is located on the ossuary of the town cemetery. The date of construction or installation at this site is unknown.

4 Torre e Galbáns

Aínda que é de factura recente está elaborado segundo as esixencias tradicionais, presentando no varal a San Pablo e, de xeito excepcional, polo reverso da cruz, a representación da Virxe peregrina.

Aunque es de factura reciente está elaborado siguiendo las exigencias tradicionales, presentando en el varal a San Pablo y, de manera excepcional, por el reverso de la cruz, la representación de la Virgen Peregrina.

Although relatively recent, the construction follows and satisfies all traditional lines. Saint Paul is depicted on the shaft and, very exceptionally, on the reverse side of the monument is a depiction of Our Lady of Pilgrims.

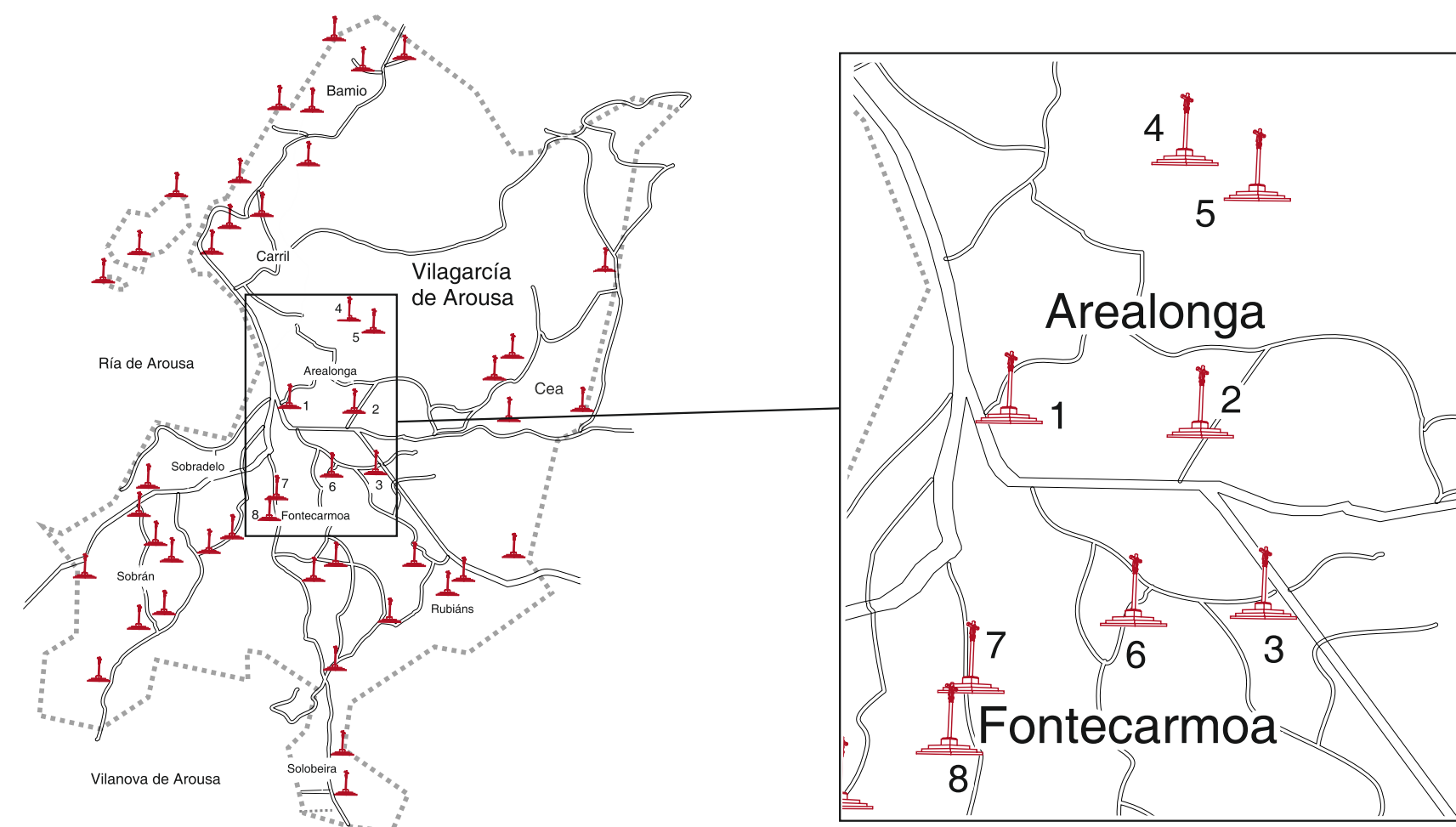
Ruta dos Cruceiros

Vilagarcía de Arousa - Fontecarmoa e Arealonga

O centro de Vilagarcía posúe algúns cruceiros destacados, hoxe absorbidos polo urbanismo da vila, que poden chegar a pasar desapercibidos.

El centro de Vilagarcía posee algunos cruceiros destacados, hoy absorbidos por el urbanismo de la villa, que pueden llegar a pasar desapercibidos.

In the centre of Vilagarcía some cruceiros of note can be found, however they can be easily missed as they are camouflaged by the growing urban area.

Audioguías
Planos de situación

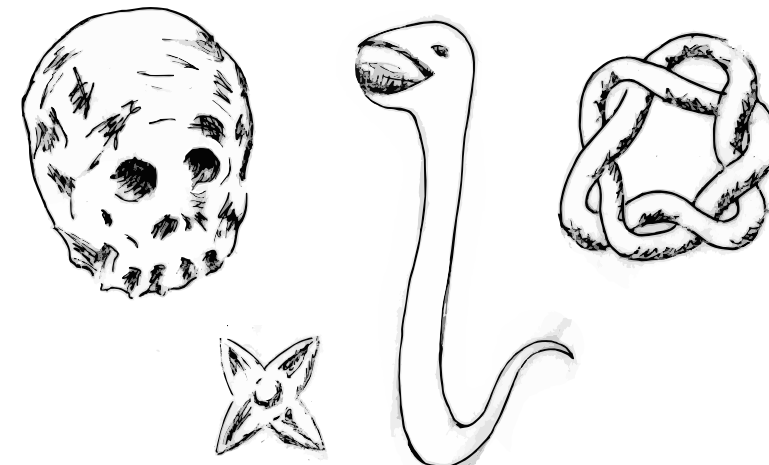
ZONA 1. AREALONGA-FONTECARMOA

1. O CASTRO
2. CAPELA DE SAN ROQUE
3. CEMITERIO
4. PAZO DA GOLPELEIRA
5. TORRE E GALBÁNS
6. A LAXE
7. CARDALDA
8. FONTECARMOA DE ARRIBA

Por que se levantan os cruceiros?

Hai numerosos e diversos motivos para erixir un cruceiro; citamos algúns deles recoñecidos pola investigación histórica e a antropoloxía:

- De protección de encrucilladas e camiños
- De termo, para marcar lindes territoriais
- De parada, para presidir atrios e igrexas, viacrucis ou sinalar cemiterios
- Devocionais, levantados en agradecemento dun favor concedido
- Expiatorios, levantados como penitencia para expiar un pecado ou unha culpa
- Didácticos, para ensinar pasaxes da biblia, sobre todo da Paixón de Cristo

Hay numerosos y diversos motivos para erigir un cruceiro; citamos algunos de ellos reconocidos por la investigación histórica y la antropología:

- De protección de encrucijadas y caminos
- De término, para marcar lindes territoriales
- De parada, para presidir atrios e iglesias, viacrucis o señalar cementerios
- Devocionales, levantados en agradecimiento de un favor concedido
- Expiatorios, levantados como penitencia para expiar un pecado o una culpa
- Didácticos, para enseñar pasajes de la biblia, sobre todo de la Pasión de Cristo

There are several reasons why they were erected. We will refer to some recognized by historic and anthropological research:

- As protection of crossroads and waysides
- As boundary markers
- As to show the location of churches and churchyards, Via Crucis and cemeteries
- Devotional gratitude for conceded favors
- As a penitence and sign of repentance for sins committed
- Didactic teaching of passages of the bible, above all the Passion of Christ

Galicia, terra de cantería e cruceiros

O cruceiro do adro da desaparecida Igrexa de San Bartolomé o Vello de Pontevedra é un dos máis antigos de Galicia; hoxe en día pode visitarse no Museo Provincial de Pontevedra. (Imaxe do Anuario do museo de Pontevedra XXXVI.)

El cruceiro del atrio de la desaparecida Iglesia de San Bartolomé el Viejo de Pontevedra es uno de los más antiguos de Galicia; hoy en día puede visitarse en el Museo Provincial de Pontevedra.

The cruceiro transferred from the grounds of the now disappeared 'Church of Saint Bartholomew the Old' in Pontevedra is one of the earliest recorded in Galicia. It is now located in the Provincial Museum of Pontevedra.

Non é só unha obra de arte

Existía a tradición de que os/as non natos antigamente se soterraban baixo os cruceiros para rezar por eles durante a súa estadia no purgatorio. Os familiares deixaban unha marca, en forma de cruz, ou as iniciais, no varal ou no pedestal.

Existía la tradición de que los/as no natos antiguamente se enterraban bajo los cruceiros para rezar por ellos durante su estadia en el purgatorio. Los familiares dejaban una marca, en forma de cruz, o las iniciales, en el varal o en el pedestal.

The tradition existed of burying unborn babes beneath the stone crosses of Galicia, the cruceiros. Prayers were recited by loved ones to protect and accompany them during their time in purgatory or limbo. Families left a mark in the form of a cross and/or the initials on the pedestal or on the shaft of the cruceiro.

1 Fontecarmoa Cardalda

Foi encargado por unha muller apelidada Cardalda en torno ao ano 1659. No reverso presenta a imaxe da Virxe das Angustias co fillo no colo. Forma parte dun camiño procesional, as procesións que saen da Igrexa Parroquial viran ao seu redor.

Fue encargado por una mujer apellidada Cardalda en torno al año 1659. En el reverso presenta la imagen de la Virgen de las Angustias con el hijo en el regazo. Forma parte de un camino procesional, las procesiones que salen de la Iglesia Parroquial giran a su alrededor.

This cruceiro was commissioned by a lady of the Cardalda family circa 1659. On the reverse side it shows Our Lady of Sorrows holding her son on her lap. It forms part of the processional way, processions departing from the church and circling the cruceiro in respectful devotion.

4 Fontecarmoa Camiño Real

A peza pode datar do século XVII. Foi a veciñanza da zona quen o recuperou despois de descubri-lo á beira do camiño. A base e o pedestal serían de obra nova.

La pieza puede datar del siglo XVII. Fue la vecindad de la zona quien lo recuperó después de descubrirlo al lado del camino. La base y el pedestal serían de obra nueva.

This piece dates from the 17th century. Locals discovered it abandoned in the way and recovered it. The base and pedestal are thus of a more recent date.

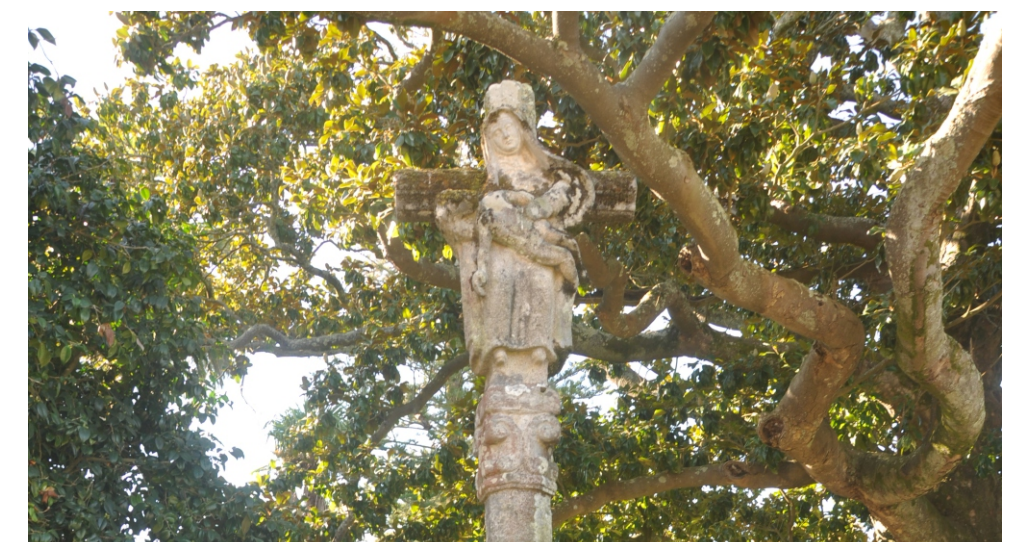

2 Cruceiro do Castro

Está situado na ruta histórica de Vilagarcía. Quedou encaixado contra a parede da rúa seguramente despois de ser trasladado dende un lugar achegado, perdendo o varal e o basamento.

Está situado en la ruta histórica de Vilagarcía. Quedó encajado contra la pared de la calle seguramente después de ser trasladado desde un lugar cercano, perdiendo el varal y el basamento.

The Cruceiro do Castro is situated on the historic route of the town. It is encrusted in the wall of the street, losing its shaft and its base, on being transferred from a nearby location.

3 Pazo da Golpelleira

É un cruceiro antigo, de 1685, recolocado no interior do Pazo. Posúe no varal a imaxe dun santo franciscano, con hábito e cordón.

O máis destacado son as inscricións de letras do pedestal e o fuste, que puideran corresponder a iniciais de non natos soterrados ao seu carón no seu emprazamento orixinal.

Es un cruceiro antigo, de 1685, reubicado en el interior del Pazo. Posee en el varal la imagen de un santo franciscano, con hábito y cordón. Lo más destacado son las inscripciones de letras del pedestal y el fuste, que habrían podido corresponder a iniciales de no natos enterrados a su lado en su emplazamiento original.

An old cruceiro, dating from 1685 was relocated to the interior of this Country Mansion. An image of a Franciscan monk in full habit and cord is depicted on the shaft. There are inscriptions of letters on the pedestal and shaft which could correspond to the initials of unborn babes who were buried at the original site.

5 Cruceiro do Cemiterio

Está localizado na actualidade sobre o osario do cemiterio pero descoñécese a data exacta de execución e de colocación neste lugar.

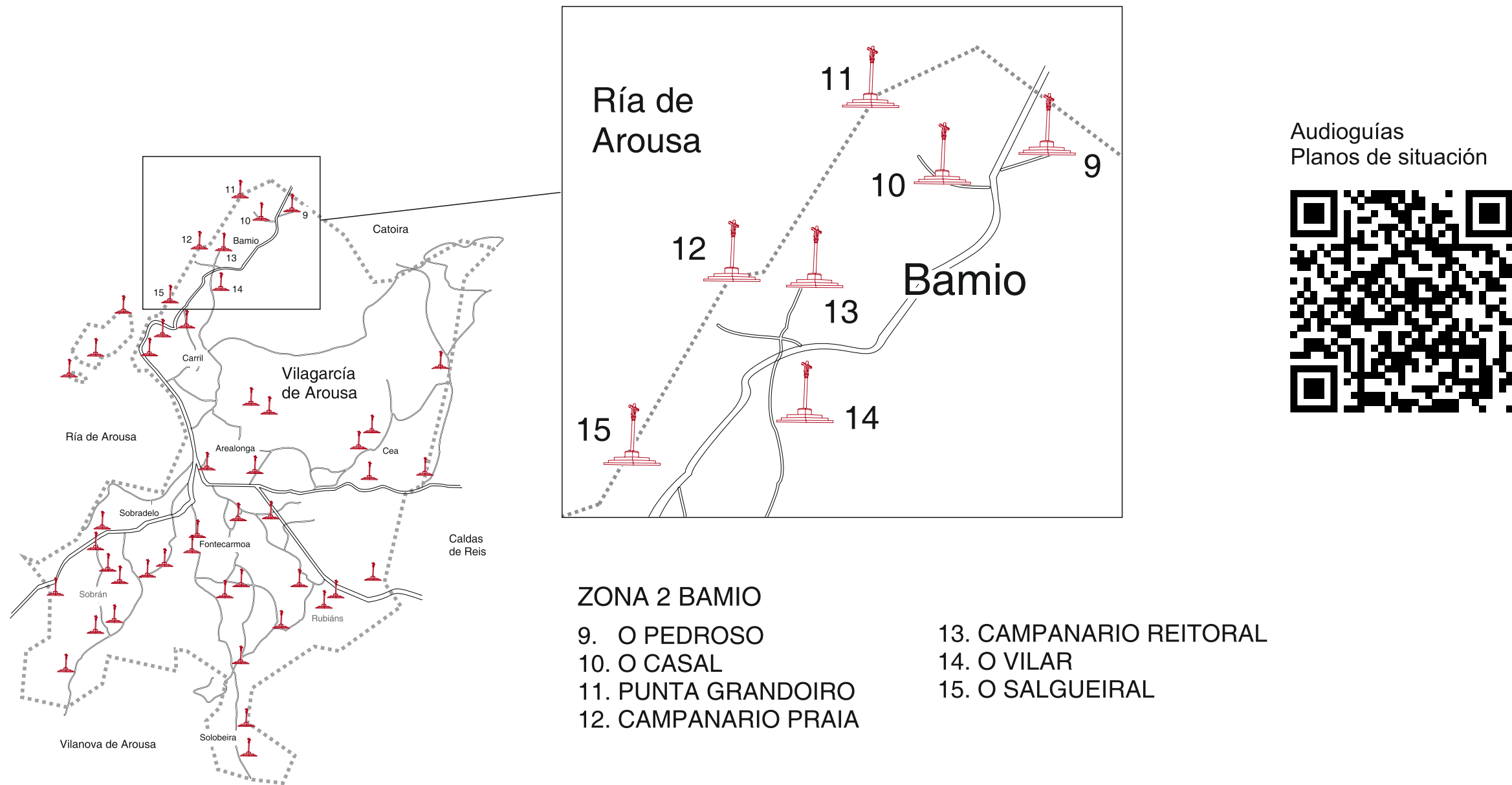
Está localizado en la actualidad sobre el osario del cementerio pero se desconoce la fecha exacta de ejecución y de colocación en este lugar.

The Cruceiro do Cemiterio is located on the ossuary of the town cemetery. The date of construction or installation at this site is unknown.

Ruta dos Cruceiros

Vilagarcía de Arousa - Bamio

Audioguías
Planos de situación

ZONA 2 BAMIO

9. O PEDROSO	13. CAMPANARIO REITORAL
10. O CASAL	14. O VILAR
11. PUNTA GRANDOIRO	15. O SALGUEIRAL
12. CAMPANARIO PRAIA	

En Bamio atopamos un dos cruceiros máis antigos do Concello, o Cruceiro de Campanario de 1683. E, entre outros, dos exemplares localizados nas rochas da beiramar correspondentes á ruta Xacobeá do Mar de Arousa e Ulla.

En Bamio encontramos uno de los cruceiros más antiguos del Ayuntamiento, el Cruceiro de Campanario, de 1683, y, entre otros, dos ejemplares localizados en las rocas de la orilla del mar correspondientes a la ruta Jacobea del Mar de Arousa e Ulla.

In Bamio we find one of the earliest cruceiros of the Municipality 'The Cruceiro of The Belltower' of 1683 and, among others, two examples located on the rocky seashore corresponding to the Jacobean Maritime Route of Arousa and Ulla.

Os “santeiros” recoñecidos

Os artistas que esculpiron os cruceiros reciben comunmente o nome de “santeiros”.

Case todas as obras son anónimas, agás uns poucos exemplos de moito recoñecemento ou as obras máis recentes. Algúns autores:

Xoán de Vega e Xoán de Vilasoa no século XVI; Xoán Neto, autor en 1645; Xoán de Santiago (1587), citado nun documento como autor do cruceiro de Fondo da Vila, en Padrón (A Coruña); Os Carboeira de Román, en Vilalba (Lugo), foron unha familia de canteros que erixiron un importante número de cruceiros na súa comarca; o mestre Calviño é outro autor recoñecido nas terras de Melide (A Coruña); Xosé Cerviño García (1843-1922), autor do Cruceiro de Hío, Cangas (Pontevedra); Xacinto Gómez, autor do Cruceiro e Fonte de Castrogudín (1797), Vilagarcía de Arousa (Pontevedra)...

As lendas populares falan tamén do traballo das “santeiras”; en Vilagarcía atribúenlle a obra do cruceiro da casa Reitoral de Campanario en Bamio a unha muller.

Los artistas que esculpieron los cruceiros reciben comúnmente el nombre de "santeros".

Casi todas las obras son anónimas, excepto unos pocos ejemplos de mucho reconocimiento o las obras más recientes. Algunos autores:

Xoán de Vega y Xoán de Vilasoa en el siglo XVI. Xoán Nieto, autor en 1645; Xoán de Santiago (1587), citado en un documento como autor del cruceiro de Fondo da Vila, en Padrón (A Coruña); Los Carboeira de Román, en Vilalba (Lugo), fueron una familia de canteros que erigieron un importante número de cruceiros en su comarca; El maestro Calviño es otro autor reconocido en las tierras de Melide (A Coruña); Xosé Cerviño García (1843-1922), autor del Cruceiro de Hío, Cangas (Pontevedra); Xacinto Gómez, autor del Cruceiro y Fuente de Castrogudín (1797), Vilagarcía de Arousa (Pontevedra)...

Las leyendas populares hablan también del trabajo de las "santeiras"; en Vilagarcía le atribuyen la obra del cruceiro de la Rectoral de Campanario de Bamio a una mujer.

The artists who sculptured the cruceiros commonly received the name of 'Santeros'.

Almost all the works are anonymous except some renowned examples or the most recent, which include:

Xoán de Vega and Xoán de Vilasoa in the 17th century; Xoán Nieto, in 1645; Xoán de Santiago (1587), cited in a document as the author of the cruceiro de Fondo da Vila, in Padrón (A Coruña); Os Carboeira de Román, in Vilalba (Lugo), was a family of Stone Masons who erected a significant number of cruceiros in the area; el maestro Calviño is another renowned autor in the area Melide (A Coruña); Xosé Cerviño García (1843-1922), author of the Cruceiro de Hío, Cangas (Pontevedra); Xacinto Gómez, author of the Cruceiro and Fountain of Castrogudín (1797), Vilagarcía de Arousa (Pontevedra)...

Popular legends also speak of the work of the "santeiras"; in Vilagarcía they attribute the work of the crosspiece of the "Rectoral of Campanario in Bamio" to a woman.

Galicia, terra de cantería e cruceiros

Cruceiro do Home Santo ou de Bonaval, ao final do Camiño Inglés, obra de Juan de Orleáns de 1330. Trasladado hoxe á Porta do Camiño. Seguindo o modelo dunha cruz procesional ten máis de 13 figuras.

Cruceiro do Home Santo o de Bonaval, al final del Camino Inglés, obra de Juan de Orleáns de 1330. Trasladado hoy a la Puerta del Camino. Siguiendo el modelo de una cruz procesional tiene más de 13 figuras.

Cruceiro of the Home Santo or of Bonaval, at the end of the english way, work of Juan de Orleans in 1330. Today, it can be found at the main entrance, the 'Puerta del Camino'. Following the tradition of the processional crucifix, it has over 13 figures.

9 O Pedroso

Na inscrición do pedestal figuran os nomes dos que o mandaron labrar, os irmáns Agustín e Gabriela no ano 1830. Ten o capitel, a cruz e as imaxes proporcionadas, son pezas barrocas, do século XVII. O varal é recente, roto ao ser trasladado dende a estrada.

No reverso representa a Virxe das Dores, cun puñal espetado no peito.

En la inscripción del pedestal figuran los nombres de los que lo mandaron labrar, los hermanos Agustín y Gabriela en el año 1830. Tiene el capitel, la cruz y las imágenes proporcionadas, son piezas barrocas, del siglo XVII. El varal es reciente, roto al ser trasladado desde la carretera. En el reverso se representa la Virgen de los Dolores, con un puñal clavado en el pecho.

Inscribed on the pedestal are the names of the commissioners of the work, the siblings, Agustín and Gabriela at the year 1830. The capitel, the cross and the figures are perfectly proportioned Baroque pieces from the 17th century. The shaft or column is more recent as it suffered damage in transit from the road. On the reverse side is a representation of Our Lady of Sorrows with a dagger driven through her breast.

11 Punta Grandoiro

De recente construción (mediados do século XX). Chama a atención a localización destes cruceiros, sobre as rochas que emerxen das augas, realizando o seu interese turístico dentro da ruta xacobeá marítimo fluvial de Arousa e Ulla.

Son de recente construción (mediados del siglo XX). Llama la atención la localización de estos cruceiros, sobre las rocas que emergen de las aguas, realizando su interés turístico dentro de la ruta Jacobea marítima fluvial de Arousa y Ulla.

Of recent construction (mid 20th century) both cruceiros are of touristic interest due to their location as they rise from the rocks which emerge from the sea corresponding to the maritime Jacobean route of Arousa and Ulla.

10 O Casal

Recentemente trasladado dende a encrucillada ata este espazo amplo entre árbores centenarias. Posúe no varal un baixo relevo cunha imaxe do purgatorio: San Francisco dálle o seu cordón ás ánimas para axudalas a saír das lapas. San Francisco aparece tamén na cruz xunto a talla de Cristo.

Recientemente trasladado desde la encrucillada hasta este espacio amplio entre árboles centenarios. Posee en el varal un bajorrelieve con una imagen del purgatorio: San Francisco le da su cordón a las almas para ayudarlas a salir de las llamas. San Francisco aparece también en la cruz junto a la talla de Cristo.

The cruceiro has been recently removed from its original site to a wide open space surrounded by centenary trees. It depicts in low relief a scene of Purgatory: Saint Francis throws his cord to the lost souls to help them out of the flames. Saint Francis also appears on the crucifix by the figure of Christ.

12 Campanario (reitoral)

É un dos máis antigos (1683) e espectaculares do concello. Presenta a Virxe das angustias co fillo no colo coa típica composición encadrada nun rombo; e no varal a imaxe dun santo bispo, posiblemente sexa San Mariño de Tours. Conserva inscrición dos doantes, Alonso de Dios e Alberta do Busto.

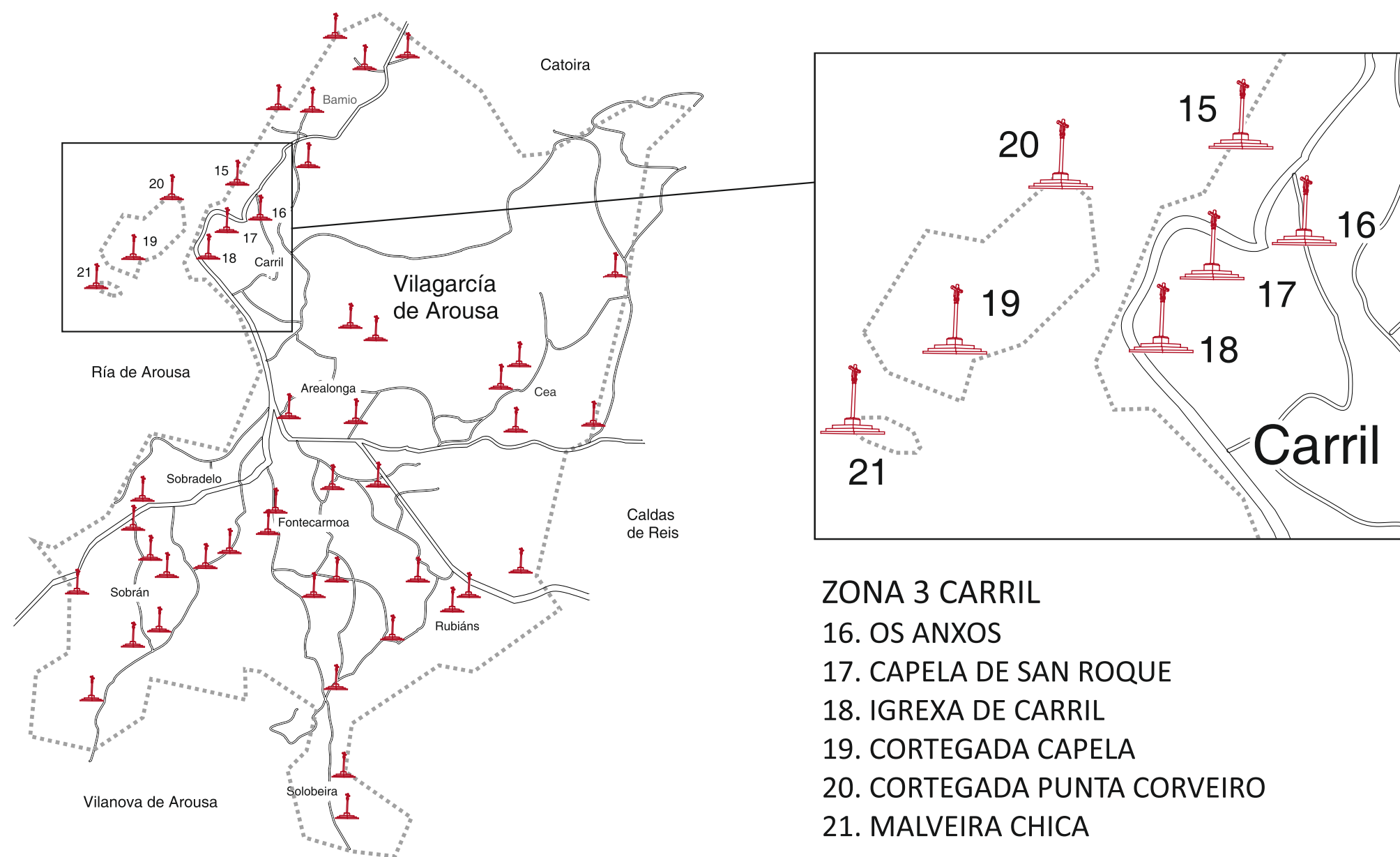
Es uno de los más antiguos (1683) y espectaculares del ayuntamiento. Presenta la Virgen de las Angustias con el hijo en el regazo con la típica composición encuadrada en un rombo; y en el varal la imagen de un santo obispo, posiblemente sea San Marino de Tours. Conserva inscripciones de los donantes, Alonso de Dios y Alberta del Busto.

One of the earliest (1683) and most spectacular examples of the municipality, it depicts Our Lady of Sorrows holding her son on her lap inset in a rhombus shaped frame; On the shaft is the figure of a saintly bishop, possibly Saint Marino of Tours. It conserves inscriptions of the donors, Alonso de Dios and Alberta del Busto.

Ruta dos Cruceiros

Vilagarcía de Arousa – Carril

ZONA 3 CARRIL
16. OS ANXOS
17. CAPELA DE SAN ROQUE
18. IGREXA DE CARRIL
19. CORTEGADA CAPELA
20. CORTEGADA PUNTA CORVEIRO
21. MALVEIRA CHICA

Audioguías
Planos de situación

Na zona de Carril hai varios cruceiros destacados. A imaxe do Paraíso, coa representación de Adán e Eva no Cruceiro da igrexa parroquial é unha das mellor conseguidas e representativas do barroco galego.

En la zona de Carril hay varios cruceiros destacados. La imagen del Paraíso, con la representación de Adán y Eva en el Cruceiro de la iglesia parroquial es una de las mejor conseguidas y representativas del barroco gallego.

In the area of Carril there are several cruceiros of note. The image of Paradise, with the representation of Adam and Eve on the Cruceiro of the parish church is one of the finest representations of Galician baroque art.

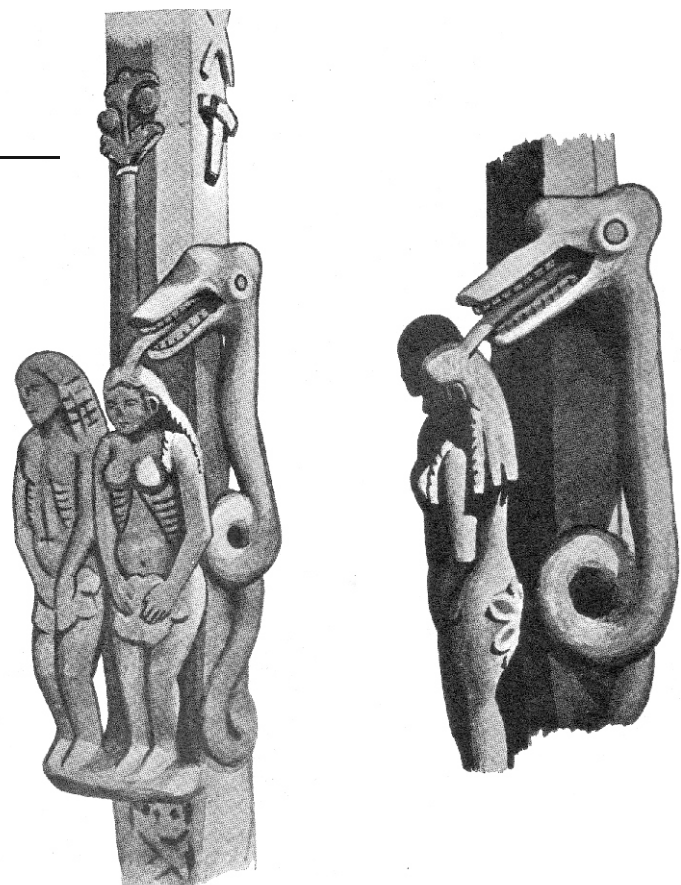
Castelao e os cruceiros

A pesares de ser unha das obras de arte máis representativas da nosa terra, con milleiros ao longo dos camiños, os cruceiros non foron obxecto de estudo ata anos ben recentes. Unha das figuras máis importantes no que atinxe á investigación sobre cruceiros foi Alfonso Daniel Rodríguez Castelao. Comezou o seu estudo sobre cruceiros no ano 1924, e deixou dúas obras hoxe imprescindibles para coñecer e saber sobre os cruceiros de Galicia: “As cruces de pedra na Galiza” (publicada en 1950) e “As cruces de pedra na Breñaña” (1930).

“Os cruceiros veñen de moi fondo e teñen as raíces moi debaixo da tona de terra podre que cría cousas bonitas que duran pouco.” (Castelao, discurso lido en 1934 no acto de ingreso na Real Academia Galega).

A pesar de ser una de las obras de arte más representativas de nuestra tierra, con millares a lo largo de los caminos, los cruceiros no fueron objeto de estudio hasta años bien recientes. Una de las figuras más importantes en lo que atañe a la investigación sobre cruceiros fue Alfonso Daniel Rodríguez Castelao. Comenzó su estudio sobre cruceiros en el año 1924, y dejó dos obras hoy imprescindibles para conocer y saber sobre los cruceiros de Galicia: “Las cruces de piedra en la Galiza” (publicada en 1950) y “Las cruces de piedra en la Breñaña” (1930). “Los cruceiros vienen de muy hondo y tienen las raíces muy debajo de la corteza de tierra podrida que cría cosas bonitas que duran poco.” (Castelao, discurso leído en 1934 en el acto de ingreso en la Real Academia Gallega).

Despite being the most representative works of art of our land with thousands located along the waysides, the cruceiros were not subject to study until recent times. One of the most important figures as far as research on cruceiros is concerned, was Alfonso Daniel Rodríguez Castelao. Castelao began his studies on cruceiros in 1924 and published two seminal works on the importance of the cruceiros of Galicia. “Las cruces de piedra en la Galiza” (1950) and “Las cruces de piedra en la Breñaña” (1930). “The cruceiros run deep and have roots under the crust of the earth breeding beautiful things which never last too long.” (Castelao, inaugural speech delivered on his admittance to The Real Academia Gallega).

Galicia, terra de cantería e cruceiros

Cruceiro de Hío. Tallado nun só bloque de granito polo mestre Cerviño en 1872 é, xunto coa do mestre Calviño en Melide, unha das dúas únicas representacións en Galicia do descendemento do Calvario.

Non é só unha obra de arte

Moitas veces erixíanse como ofrecemento no lugar de aparición dun defunto, como din que pasou co cruceiro de Leiras en Vilaxoán (Pontevedra).

Cruceiro de Hío. Tallado en un sólo bloque de granito por el maestro Cerviño en 1872 es, junto con la del maestro Calviño en Melide, una de las dos únicas representaciones en Galicia del descendimiento del Calvario.

Muchas veces se erigían como ofrecimiento en el lugar de aparición de un difunto, como dicen que pasó con el cruceiro de Leiras en Vilaxoán (Pontevedra).

Cruceiro de Hío. Carved in one sole block of granite by the master stonemason Cerviño in 1872 is, together with that of the master stonemason Calviño in Melide, one of the only representations in Galicia of the Descent from The Cross.

Many times cruceiros were erected in a site of the apparition of a the deceased as is said of those of Leiras in Vilaxoán (Pontevedra).

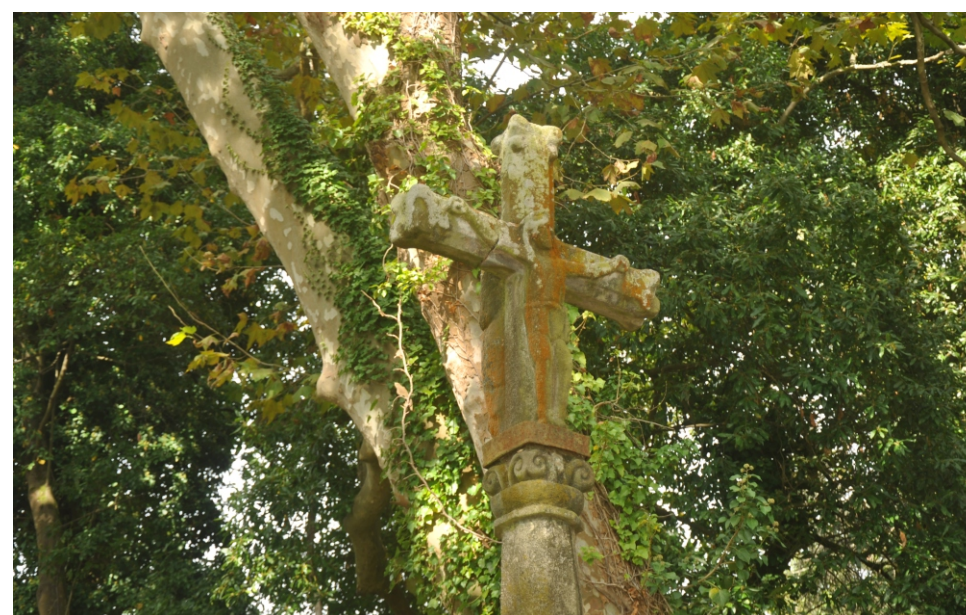

16 Os Anxos

Presenta o calvario labrado na base, con ósos, lagartos e caveiras. O baseamento, de planta octogonal con tres chanzos, é único entre os deste concello. A cruz lisa é de factura recente. Conserva gravadas no pedestal as iniciais de varios non natos soterrados ao seu carón (MO, HR, CR, CZ...).

Presenta el calvario labrado en la base, con huesos, lagartos y calaveras. El basamento, de planta octogonal con tres escalones, es único entre los de este ayuntamiento. La cruz lisa es de factura reciente. Conserva grabadas en el pedestal las iniciales de varios no natos enterrados a sulado (MO, HR, CR, CZ...).

Presents the Calvary carved on its base, with bones, lizards and skulls. The octagonal base with three steps is unique among the cruceiros of the area. The plain cross is of recent construction. Inscribed and well conserved are the initials of unborn babes who were buried in its foundations (MO, HR, CR...).

19 Cortegada (capela)

Ten cronoloxía descoñecida. Presenta unha cruz de sección cadrada, coas arestas rebaxadas, agás nos extremos. O Cristo e a Virxe semellan obra dun “santeiro/a” pouco destro/a.

Tiene cronología desconocida. Presenta una cruz de sección cuadrada, con las aristas rebajadas, excepto en los extremos. El Cristo y la Virgen parecen obra de un “santero/a” poco diestro/a.

Chronology unknown, presents a square section cross, with recessed edges except on the extremes. Representations of Christ and the Virgin appear to be the work of a Santero or Santera of little skill.

20 Punta Corveiro

Na Illa de Cortegada, en Punta Corveiro, temos outro dos cruceiros pertencentes ao viacrucis marítimo fluvial da ruta xacobeá do Mar de Arousa e Ulla.

En la Isla de Cortegada, en Punta Corveiro, tenemos otro de los cruceiros pertenecientes al viacrucis marítimo fluvial de la ruta Jacobea del Mar de Arousa e Ulla.

On the island of Cortegada at Corveiro Point, we have another of the cruceiros belonging to the Via Crucis maritime-river Jacobean route in the Sea of Arousa and Ulla.

17 Capela de San Roque

Está situado nunha encrucillada do camiño que vai da Igrexa Parroquial á Capela de San Roque, onde se celebra todos os anos unha concorrida romaxe. Nos chanzos pódense ver varias letras, correspondentes a fetos ou meniños sen bautizar. Castelao reproduciu a parte superior en “As Cruces de pedra na Galiza”.

Está situado en una encrucijada del camino que va de la Iglesia Parroquial a la Capilla de San Roque, donde se celebra todos los años una concurrida romería. En los escalones se pueden ver varias letras, correspondientes a fetos o niños sin bautizar. Castelao reprodujo la parte superior en “Las Cruces de piedra en la Galiza”.

The cruceiro is located at the crossroads of the way that leads from the parish church to the chapel of Saint Roque, where a pilgrimage is celebrated every year. On its steps are several letters corresponding to unbaptized children and fetus. Castelao reproduced the top part in “Las Cruces de piedra en la Galiza”.

18 Igrexa de Carril

Trasladado dende o seu lugar orixinal, no varal, por riba dunha caveira labrada en baixo relevo, aparece a escena de Adán e Eva no Paraíso deixándose tentar pola serpe asomando dende unha maceira. Aparecen no varal ademais os obxectos da paixón, a coroa de espiñas, a esquieira, a lanza, o látigo, os cravos...

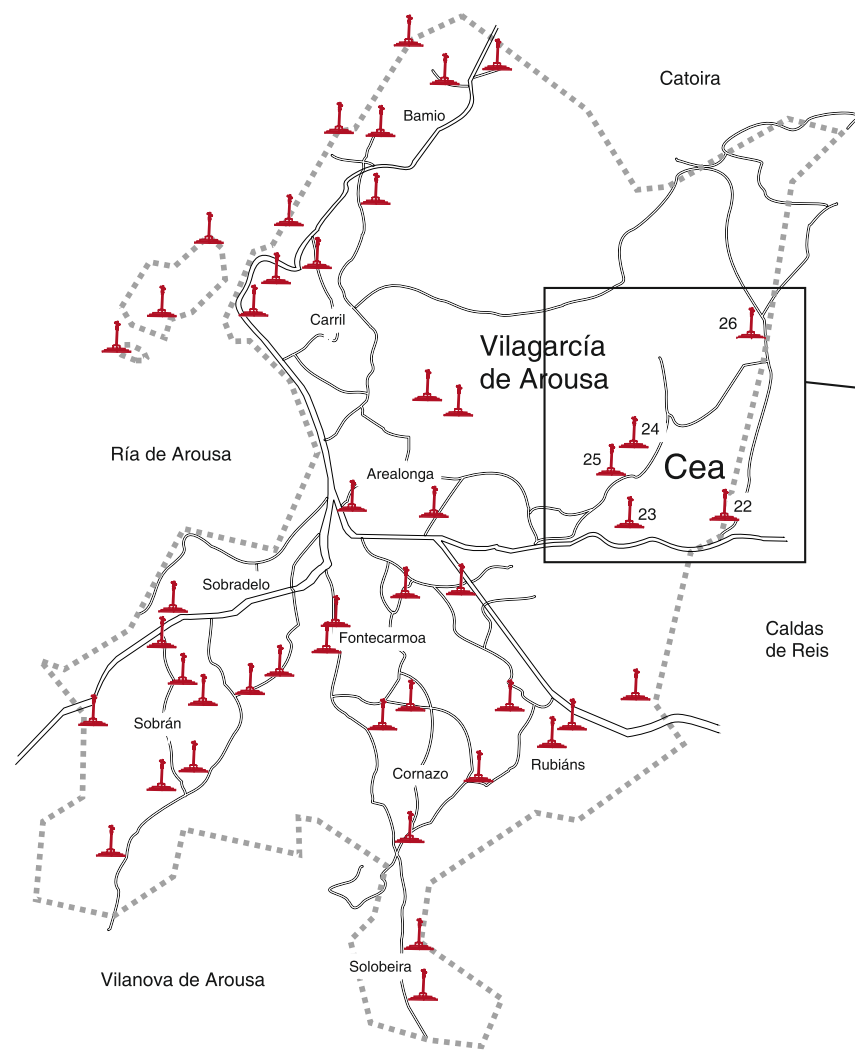
Trasladado desde su lugar original, en el varal, encima de una calavera labrada en bajo relieve, aparece la escena de Adán y Eva en el Paraíso dejándose tentar por la serpiente asomando desde un manzano. Aparecen en el varal además los objetos de la pasión, la corona de espinas, la escalera, la lanza, el látigo, los clavos...

Transferred from its original site this cruceiro shows on its shaft, above the skull carved in low relief, shows Adam and Eve in Paradise admitting temptation from the serpent which is hanging from an apple tree. On the shaft also appears objects representative of the Passion: the crown of thorns, the ladder, the spear, the whip, the nails...

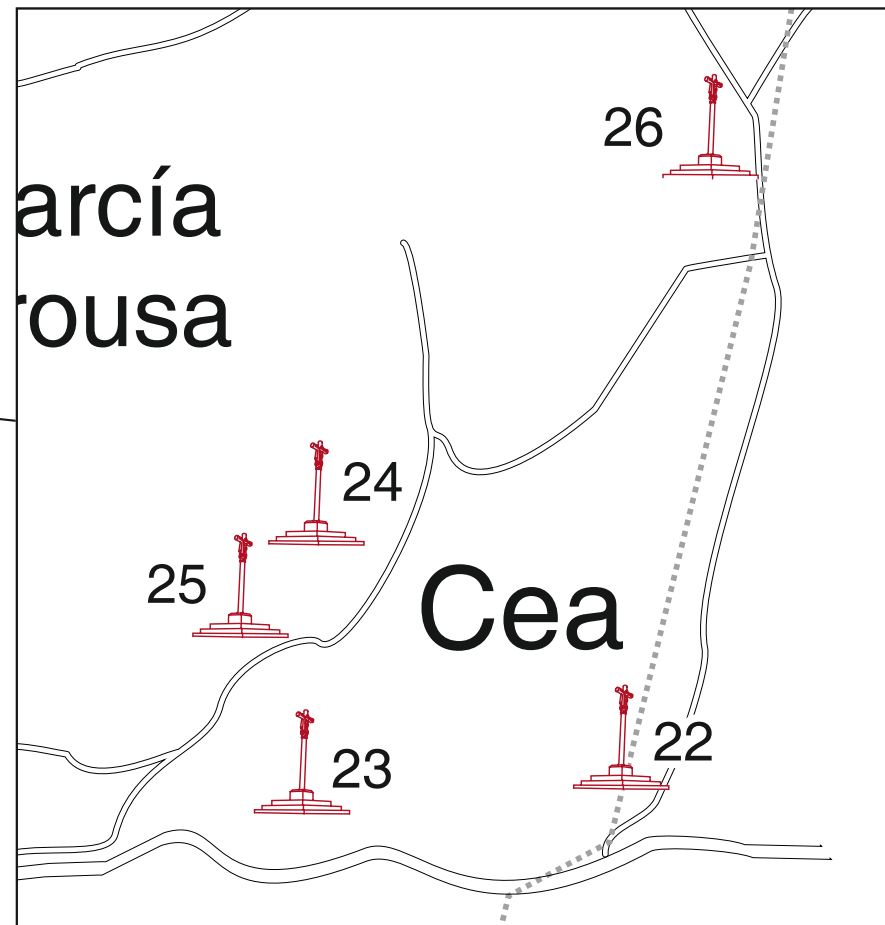

Ruta dos Cruceiros

Vilagarcía de Arousa – Cea

Audioguías
Planos de situación

ZONA 4 CEA

- 22. STO. ANTONIÑO DO POUSADOIRO
- 23. CASAL DO VENTO
- 24. IGREXA
- 25. REITORAL
- 26. CASTROGUDÍN

Ademais doutros cruceiros temos en Cea o destacado conxunto barroco, do ano 1797, da Fonte e Cruceiro de Castrogudín.

Además de otros cruceiros tenemos en Cea el destacado conjunto barroco, del año 1797, de la Fuente y Cruceiro de Castrogudín.

Among other cruceiros we have in Cea the notable baroque set, from the year 1797, of the Fountain and Cruceiro of Castrogudín.

Representación de santidad

Normalmente no varal ou columna aparecen figuras de santos, en Vilagarcía sobre todo San Francisco. Hai que ter en conta que os franciscanos foron unha das ordes que máis promoveron a colocación de cruceiros, aconsellando a súa construción nos sermóns da misa.

Representáanse tamén outros santos, como San Domingos (Cruceiro de Freixeiro), San Martiño de Tours (Cruceiro de Campanario), San Roque (no Pazo de Rubiáns), San Sebastián (no pazo de Pardiñas), San Estevo, San André... e por suposto, Santiago (en Sobradelo, e nos máis recentes da ruta xacobeá de Arousa e Ulla).

Normalmente en el varal o columna, aparecen figuras de santos, en Vilagarcía sobre todo San Francisco. Hay que tener en cuenta que los franciscanos fueron una de las órdenes que más promovieron la colocación de cruceiros, aconsejando su construcción en los sermones de la misa. Se representan también otros santos, como Santo Domingo (Cruceiro de Freixeiro), San Martín de Tours (Cruceiro de Campanario), San Roque (en el Pazo de Rubiáns), San Sebastián (en el pazo de Pardiñas), San Esteban, San Andrés... y por supuesto, Santiago (en Sobradelo, y en los más recientes de la ruta Jacobea de Arousa y Ulla).

Normally on the shaft or column, figures of saints are depicted and in Vilagarcía the preferred saint is Francisco. It must be kept in mind that the Franciscan Order was one of the orders that most promoted the construction of cruceiros, in their sermons during mass. Other Saints are also represented such as, Saint Domingos (Cruceiro de Freixeiro), Saint Martin of Tours (Cruceiro de Campanario), Saint Roque (in the Pazo de Rubiáns), San Sebastián (in the Pazo de Pardiñas), Saint Stephen, Saint Andrew... of course, Saint James (Santiago) in Sobradelo and, most recently, on the Jacobean route of Arousa y Ulla.

Galicia, terra de cantería e cruceiros

Cruceiro de Vicenta Balsa, Xermade (Lugo), lembrando o asasinato e violación dunha muller, Vicenta en 1901.

Non é só unha obra de arte

Moitos cruceiros eran lugar de parada durante a procesión que levaba á persoa defunta cara o cemiterio, nesa ocasión rezábanse unhas oracións pola súa salvación eterna.

Cruceiro de Vicenta Balsa, Xermade (Lugo), recordando el asesinato y violación de una mujer, Vicenta en 1901.

Muchos cruceiros eran lugar de parada durante la procesión que llevaba a la persona difunta hacia el cementerio, en esa ocasión se rezaban unas oraciones por su salvación eterna.

Cruceiro de Vicenta Balsa, Xermade (Lugo), in memory of a woman, Vicenta, who was raped and murdered in 1901.

Many cruceiros were stops during the funeral processions on route to the cemetery, prayers were recited for the eternal salvation of the deceased.

22 Sto. Antoniño do Pousadoiro

Desprazado cara a capela ao construír a estrada, foi colocado sobre un pedestal de rocha, soe estar acompañado de flores por parte da veciñanza, que celebra no lugar unha romaxe dedicada a San Antoniño.

Desplazado hacia la capilla al construir la carretera, fué colocado sobre un pedestal de roca, suele estar acompañado de flores por parte de la vecindad. En el lugar se celebra una romería dedicada a San Antoniño.

Displaced towards the chapel on building the new road, was mounted on a base of rock, it is usually adorned by flowers from the locals who celebrate pilgrimages dedicated to Saint Anthony.

24 Igrexa

Desprazado do seu lugar orixinal, máis achegado á Igrexa. Conserva só a base do orixinal, onde figura o nome do párroco que o mandou erixir, Xosé Pérez de Pazos no ano 1727.

Desplazado de su lugar original, más cercano a la Iglesia. Conserva sólo la base del original, donde figura el nombre del párroco que lo mandó erigir, Xosé Pérez de Pazos en el año 1727.

Displaced from its original site nearer the church. Of the original it conserves only its base where the name of the parish priest who commissioned its construction in 1727, Xosé Pérez de Pazos, is inscribed.

25 Reitoral

Dentro da finca atopamos esta sinxela cruz sobre un baseamento de rocha.

Dentro de la finca encontramos esta sencilla cruz sobre un basamento de roca.

In the grounds is a simple cross on a rock base.

23 Casal do vento

É un dos máis antigos do Concello de Vilagarcía (finais do século XVI). Ten proporcións robustas e moderada altura, facéndoo moi apropiado para contemplalo dende as proximidades, caso dos tradicionais cruceiros de rueiro. No varal está representado San Francisco de Asís.

Es uno de los más antiguos del ayuntamiento de Vilagarcía (finales del siglo XVI). Tiene proporciones fuertes y moderada altura, haciéndolo muy apropiado para contemplarlo desde las cercanías, caso de los tradicionales cruceiros de calle. En el varal está representado San Francisco de Asís.

It is one of the earliest in the municipality of Vilagarcía (late 16th century). It is of robust proportions and moderate height, making it easy to view up close, following the tradition of street cruceiros. On the shaft is depicted Saint Francis of Asís.

26 Fonte de Castrogudín

Conxunto barroco do ano 1797, de fonte e cruceiro, protexido por unha balaustrada e cun reloxo instalado no século XX.

O cruceiro na parte superior aparece adornado no varal cos instrumentos da paixón (escada, martelo, tenaces...), baixo o capitel a imaxe de San Antonio de Padua co neno Xesús no brazo. A cruz sinxela é de obra máis recente, encargada polo matrimonio Alberto Pérez e Mariana Vidal.

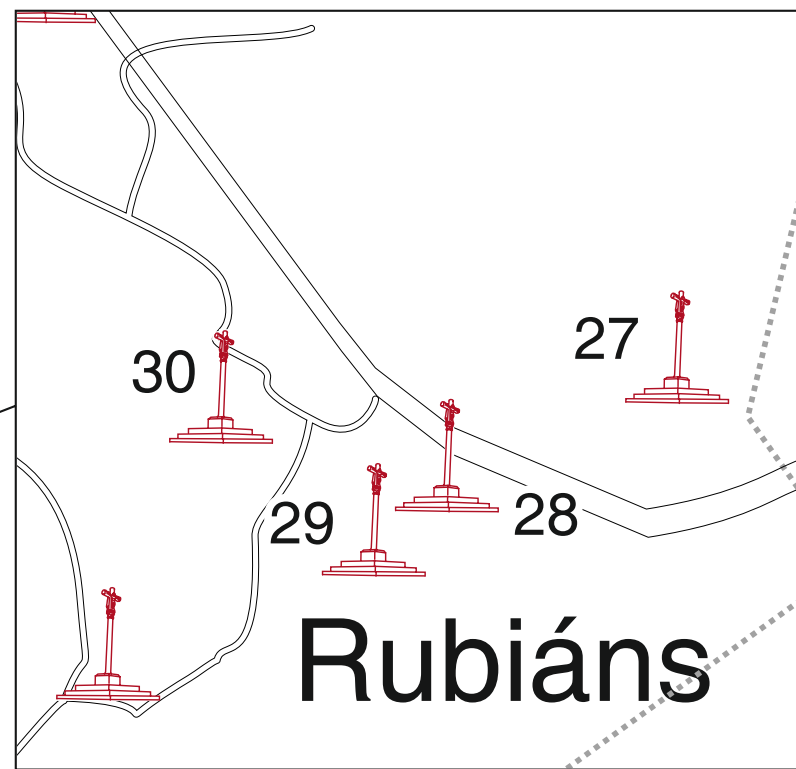
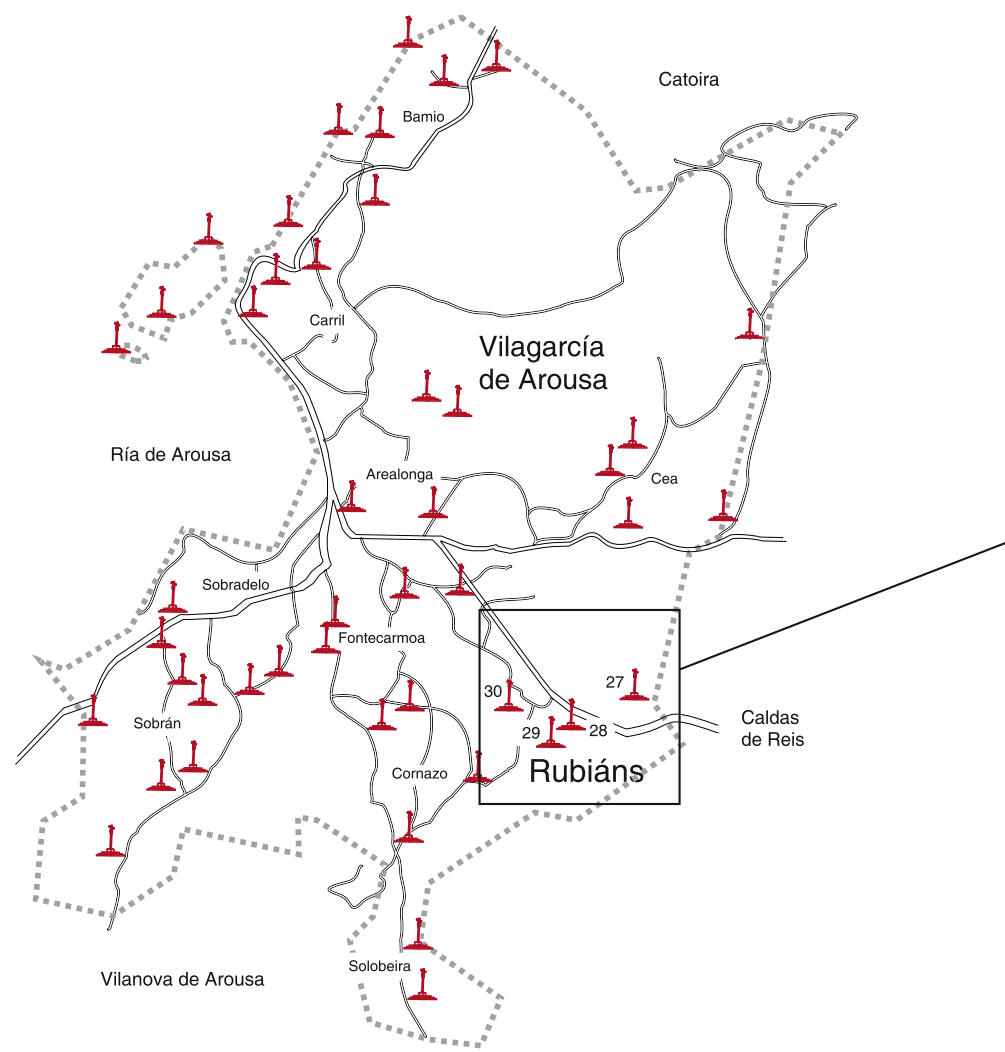
Conjunto barroco del año 1797, de fuente y cruceiro, protegido por una balaustrada y con un reloj instalado en el siglo XX. El cruceiro en la parte superior aparece adornado en el varal con los instrumentos de la pasión (escalera, martillo, tenazas...), bajo el capitel la imagen de San Antonio de Padua con el niño Jesús en el brazo. La cruz sencilla es de obra más reciente. Encargada por el matrimonio Alberto Pérez y Mariana Vidal.

The set of fountain and cruceiro from the year 1797 protected by a balustrade also has a clock, inset in the 20th century. The upper part of the shaft is adorned with the instruments of the Passion (ladder, hammer, tongs...), below the capitel is the image of Saint Anthony of Padua with the baby Jesus in arms, the simple cross is the most recent part of the work, commissioned by a married couple, Alberto Pérez and Mariana Vidal.

Ruta dos Cruceiros

Vilagarcía de Arousa – Rubiáns

ZONA 5 RUBIÁNS
27. PAZO DE RUBIÁNS
28. A BOUZA, STA. PRÁCIDA
29. QUINTÁNS
30. SOUTELO

Audioguías
Planos de situación

Na zona de Rubiáns temos algúns dos cruceiros máis antigos do concello, coa singularidade de que no cruceiro de Soutelo aínda se conserva policromía no manto da Virxe.

En la zona de Rubiáns tenemos algunos de los cruceiros más antiguos del ayuntamiento, con la singularidad de que en el cruceiro de Soutelo aún se conserva policromía en el manto de la Virgen.

In the area of Rubiáns we have some of the earliest cruceiros of the municipality, with the singularity that in the cruceiro of Soutelo, polychromic is still preserved in the Virgin's robes.

A imaxe da Virxe

En Vilagarcía de Arousa existen máis de 26 cruceiros coa imaxe da Virxe. Segundo Castelao, os artistas canteriros facían, nas “Piedades”, a Virxe máis grande que Cristo porque “os fillos sempre somos pequenos no colo das nosas nais” (Castelao: Cousas, Ed. Galaxia, Vigo 1962).

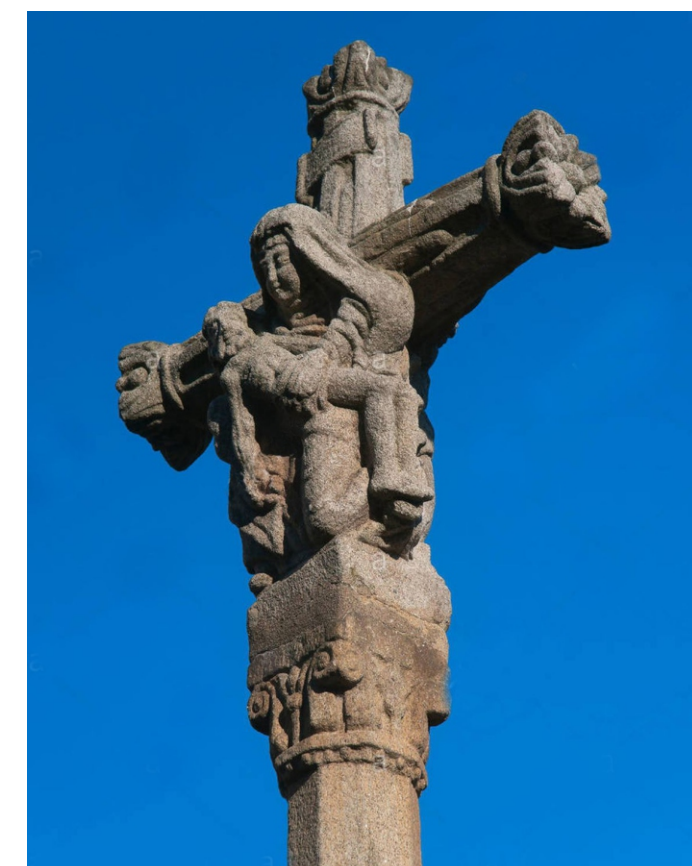
Normalmente compoñen a imaxe da Virxe inscrita nun rombo para acadar maior equilibrio.

En Vilagarcía de Arousa existen más de 26 cruceiros con la imagen de la Virgen. Según Castelao, los artistas canteros hacían, en las “Piedades”, la Virgen más grande que Cristo porque “los hijos siempre somos pequeños en el regazo de nuestras madres” (Castelao: Cousas, Ed. Galaxia, Vigo 1962).

Normalmente componen la imagen de la Virgen inscrita en un rombo para conseguir mayor equilibrio.

In Vilagarcía de Arousa there are 26 cruceiros bearing the image of Our Lady. According to Castelao, the stone carving artists, in the depiction of the Pieta, made the image of the mother bigger than that of the son because “We, sons, are always belittled on our mothers' laps” (Castelao: Cousas, Ed. Galaxia, Vigo 1962).

Normally consists of the image of Our Lady engraved in a rhombus to achieve an optimum equilibrium.

Galicia, terra de cantería e cruceiros

O Cruceiro de Fondo da Vila no casco vello de Padrón (A Coruña), atribuído a Xoán de Santiago, foi eloxiado por Castelao no seu libro As Cruces de Pedra na Galicia.

Non é só unha obra de arte

Os cruceiros estaban orixinalmente policromados con cores chamativas que perderon coas novas modas artísticas que ponderan o material do soporte sobre o efectismo producido polas cores.

El Cruceiro de Fondo da Vila en el casco viejo de Padrón (A Coruña), atribuido a Xoán de Santiago, fue elogiado por Castelao en su libro “Las Cruces de Piedra en la Galicia”

Los cruceiros estaban originalmente policromados con colores llamativos que perdieron con las nuevas modas artísticas que ponderan el material del soporte sobre el efectismo producido por los colores.

The cruceiro of Fondo da Vila in the old part of Padrón (A Coruña), attributed to Xoán de Santiago was appraised by Castelao in his book “Las Cruces de Piedra en la Galicia” (Stone Crosses of Galicia)

The cruceiros were originally painted in polychrome with vivid colors, a technique which was lost to newer artistic tendencies which favor the importance of support materials over the effect produced by color.

27 Pazo de Rubiáns

Na ruta vilagarciana da Camelia atopamos este sinxelo e bonito cruceiro, anteriormente colocado fronte a capela, e hoxe nos xardíns.

No varal ten a imaxe de San Roque en alto relevo. O capitel que forma parte da mesma peza que o fuste, ten como motivos ornamentais oito espirais que saen do colaríño que rematan nos ángulos formando volutas pouco pronunciadas.

En la ruta villagarciana de la Camelia encontramos este sencillo y bonito cruceiro, anteriormente colocado frente a la capilla, y hoy en los jardines. En el varal tiene la imagen de San Roque en alto relieve. El capitel que forma parte de la misma pieza que el fuste, tiene como motivos ornamentales ocho espirales que salen del collarino que rematan en los ángulos formando volutas poco pronunciadas.

On the vilagarcian route of the camelia there is a simple, yet beautiful cruceiro, once located opposite the chapel but now is relocated in the gardens. On the shaft it has an image of Saint Roque in high relief. The capitel which forms part of the same piece as the shank, has, as ornamental motifs, eight spirals coming out of a collar which end in the corners forming a discreet scrollwork finish.

29 Quintáns

Poida que se erixise no ano 1703, mandado facer por “Julio das Quintas”. Situado ao carón do cemiterio, o capitel e a vara son dos máis sinxelos do concello. A cruz é recente.

Puede que se erigiese en el año 1703, mandado hacer por “Julio das Quintas”. Situado a un lado del cementerio, el capitel y el fuste son de los más sencillos del ayuntamiento. La cruz es reciente.

Possibly erected in 1703, commissioned by “Julio das Quintas”. Situated next to the cemetery, the capitel and the shank are the least ornate of the municipality. The cross is recent.

28 A Bouza, Sta. Prácida

O cruceiro semella unha talla recente do século XVIII, presenta un pousadoiro diante para a colocación de imaxes nos días de procesión.

Ten unha inscrición case borrada que di:
PROPIEDAD DE MANUELONS

El cruceiro parece una talla reciente del siglo XVIII, presenta un posadero delante para la colocación de imágenes en los días de procesión. Tiene una inscripción casi borrada que dice: PROPIEDAD DE MANUELONS

This cruceiro appears to be a recent carving of the 18th century and depicts an innkeeper front for placement of images on procession days. It bears an almost illegible inscription: “PROPERTY OF MANUELONS”

30 Soutelo

Mandouna facer o matrimonio “Domingo Padín e a súa muller” no ano 1681. No seu varal aparece un santo vestido de diácono que podería ser San Estevo ou San Vicenzo. Aínda conserva restos de policromía no manto da Virxe.

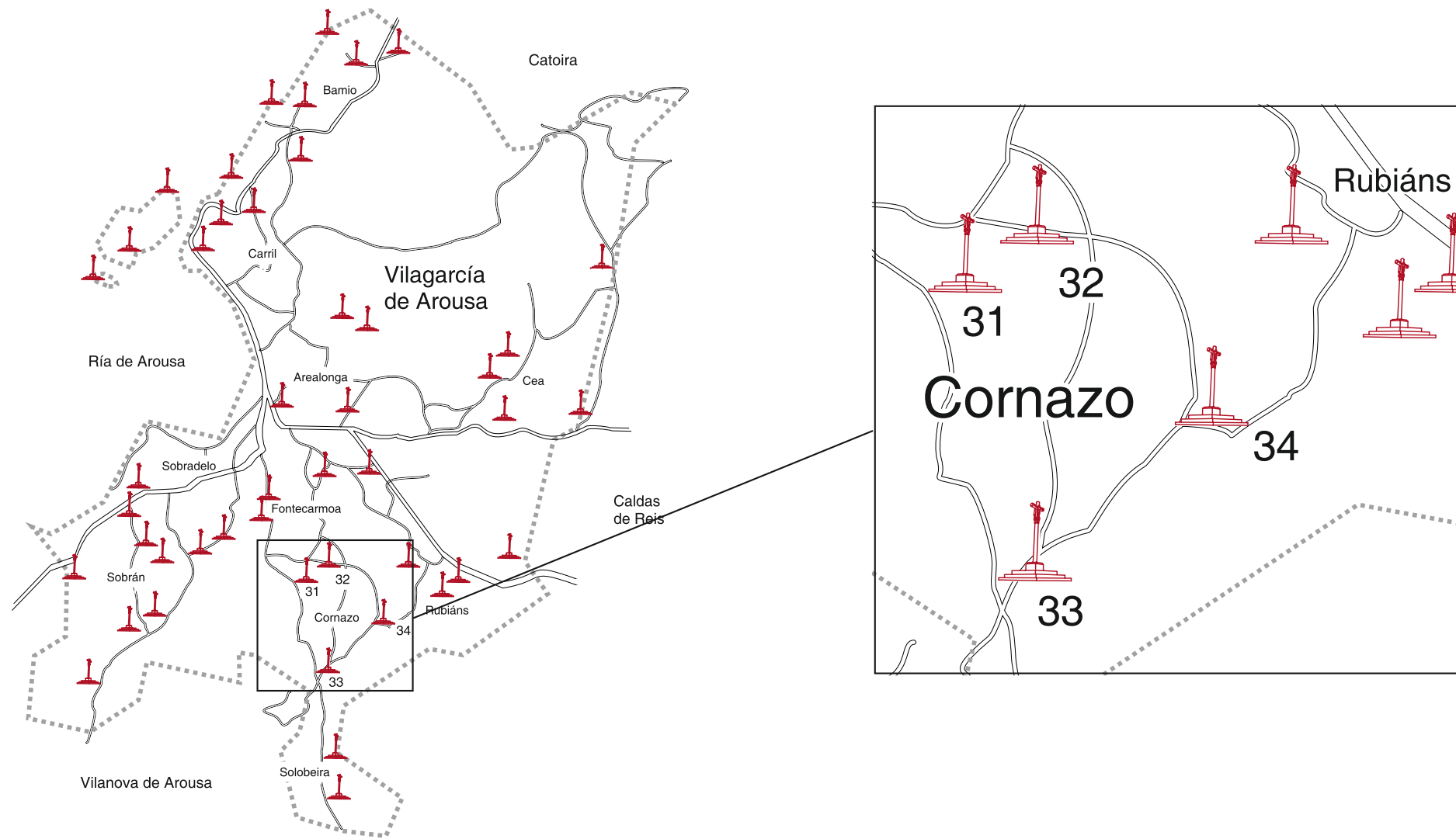
La mandó hacer el matrimonio “Domingo Padín y su mujer” en el año 1681. En su varal aparece un santo vestido de diácono que podría ser San Esteban o San Vicente. Aún conserva restos de policromía en el manto de la Virgen.

Commissioned by Mr. and Mrs. Padín in 1681. Depicted on the shaft is a saint dressed as a deacon which could be either Saint Stephen or Saint Vincent. It as yet preserves polychromic traces on the Virgin's robes.

Ruta dos Cruceiros

Vilagarcía de Arousa – Cornazo

ZONA 6 CORNAZO
31. REVELLE
32. A IGREXA
33. O MOSCALLO
34. O FREIXEIRO

Audioguías
Planos de situación

Nesta zona conservouse ata datas moi recentes a tradición de soterrar aos non natos ao pé do cruceiro, como en Moscallo e seguramente en Freixeiro, asemade o de Moscallo é un dos cruceiros máis antigos de Vilagarcía, de 1614.

En esta zona se conservó hasta fechas muy recientes la tradición de enterrar a los no natos al pie del cruceiro, como en Moscallo y seguro en Freixeiro, asimismo el de Moscallo es uno de los cruceiros más antiguos de Vilagarcía, de 1614.

In this area, till quite recently, the tradition of burying the unborn at the foot of the cruceiro, has been observed, being the case of Freixeiro and possibly of Moscallo, one of the most dated cruceiros of Vilagarcía, circa 1614.

Un modelo de talla distintivo de Galicia

A rocha de granito mediatiza o estilo das representacións orixinando modelos únicos e distintivos.

A perfección dos trazos anatómicos dependerá da mestría do “santero/a”; nos máis antigos imítanse as tallas románicas e góticas; xa pasando os anos, coa chegada do barroco, fanse representacións figuradas moito máis complexas e realistas.

La roca de granito mediatiza el estilo de las representaciones originando modelos únicos y distintivos.

La perfección de los rasgos anatómicos dependerá de la maestría del “santero/a”; en los más antiguos se imitan las tallas románicas y góticas; ya pasando los años, con la llegada del barroco, se hacen representaciones figuradas mucho más complejas y realistas.

Granite rock, in itself, influences the style of the carved representations giving unique and distinctive works.

The perfection of the anatomic detail largely depends on the mastership of the artist, Santero or Santera; In the earliest works Romanic and Gothic carvings were imitated; later however, on the onset of the baroque, figure representations became more complex and more realistic.

Galicia, terra de cantería e cruceiros

O Cruceiro Enxoito de Xermade (Lugo), cun topónimo moi ilustrativo, é unha singular representación, para manter ao Cristo sen que lle afecte a choiva.

Non é só unha obra de arte

Nalgunhas ocasións atopamos na base dos cruceiros (como nos petos de ánimas) flores, mazorcas de millo ou patacas, para pedir polas boas colleitas ou para que saia todo ben no parto.

El Cruceiro Seco (“Enxoito”) de Xermade (Lugo), con un topónimo muy ilustrativo, es una singular representación, para mantener al Cristo sin que le afecte la lluvia.

En algunas ocasiones encontramos en la base de los cruceiros (cómo en las huchas de ánimas) flores, mazorcas de maíz o patatas, para pedir por las buenas cosechas o para que salga todo bien en el parto.

The Dry Cruceiro (“Enxoito”), Xermade (Lugo), quite literally named, is a singular representation in an attempt to keep Christ unaffected by rain.

On occasion we find, at the foot of the cruceiros, as in all wayside shrines, flowers, cobs of corn or potatoes as a request and blessing for a copious harvest or assistance in childbirth.

32 A Igrexa

Conxunto de cruceiro e mesa para oficiar, cunha cruz de sección circular, leñosa con nós, moi estilizada para o voluminoso baseamento que a soporta. Sobre o pousadoiro, con dous pés, pónense as imaxes durante as procesións.

Conjunto de cruceiro y mesa para oficiar, con una cruz de sección circular, leñosa con nudos, muy estilizada para la voluminosa base que la soporta. Sobre el posadero, con dos pies, se ponen las imágenes durante las procesiones.

A set of cruceiro and alter stone with a circular section cross, styled woody knots for an ample base support. Images were placed on the two-legged innkeeper during the processions.

31 Revelle

Ten un varal complexo con dúas escenas: por un lado o purgatorio con San Francisco sacando al almas do lume; e pola outra cara a tentación de Adán e Eva no Paraíso. Nunha inscrición aparece que foi restaurado por AGUSTÍN ABALO en 1815.

Tiene un varal complejo con dos escenas: por un lado el purgatorio con San Francisco sacando las almas del fuego; y por la otra cara la tentación de Adán y Eva en el Paraíso. En una inscripción aparece que fue restaurado por AGUSTÍN ABALO en 1815.

A complex staff with two different scenes. On the one hand, purgatory with Saint Francis saving souls from the flames, on the other, the temptation of Adam and Eve in Paradise. An inscription registers the restoration by AGUSTÍN ABALO in 1815.

33 O Moscallo

É un dos máis antigos do Concello, remontándose a fábrica ao ano 1614 segundo a inscrición. Trátase dunha cruz simple, sen moito ornamento, cunha inscrición case ilexible que di que é propiedade de PADIN. Tradicionalmente soterrábanse os fetos non natos ao seu redor.

Es uno de los más antiguos del ayuntamiento, remontándose la fábrica al año 1614 según la inscripción. Se trata de una cruz simple, sin mucho ornamento, con una inscripción casi ilegible que dice que es propiedad de PADIN. Tradicionalmente se enterraban los fetos no natos a su alrededor.

One of the earliest of the municipality going back to 1614, according to the inscription. A simple design void of much ornamentation with an almost illegible inscription accrediting propriety to PADIN. Traditionally unborn fetuses were buried in its foundations.

34 O Freixeiro

Está localizado no monte apartado das casas, desprazado varios metros ao asfaltar o camiño. No varal aparece a imaxe dun santo que puidera ser San Domingos de Guzmán.

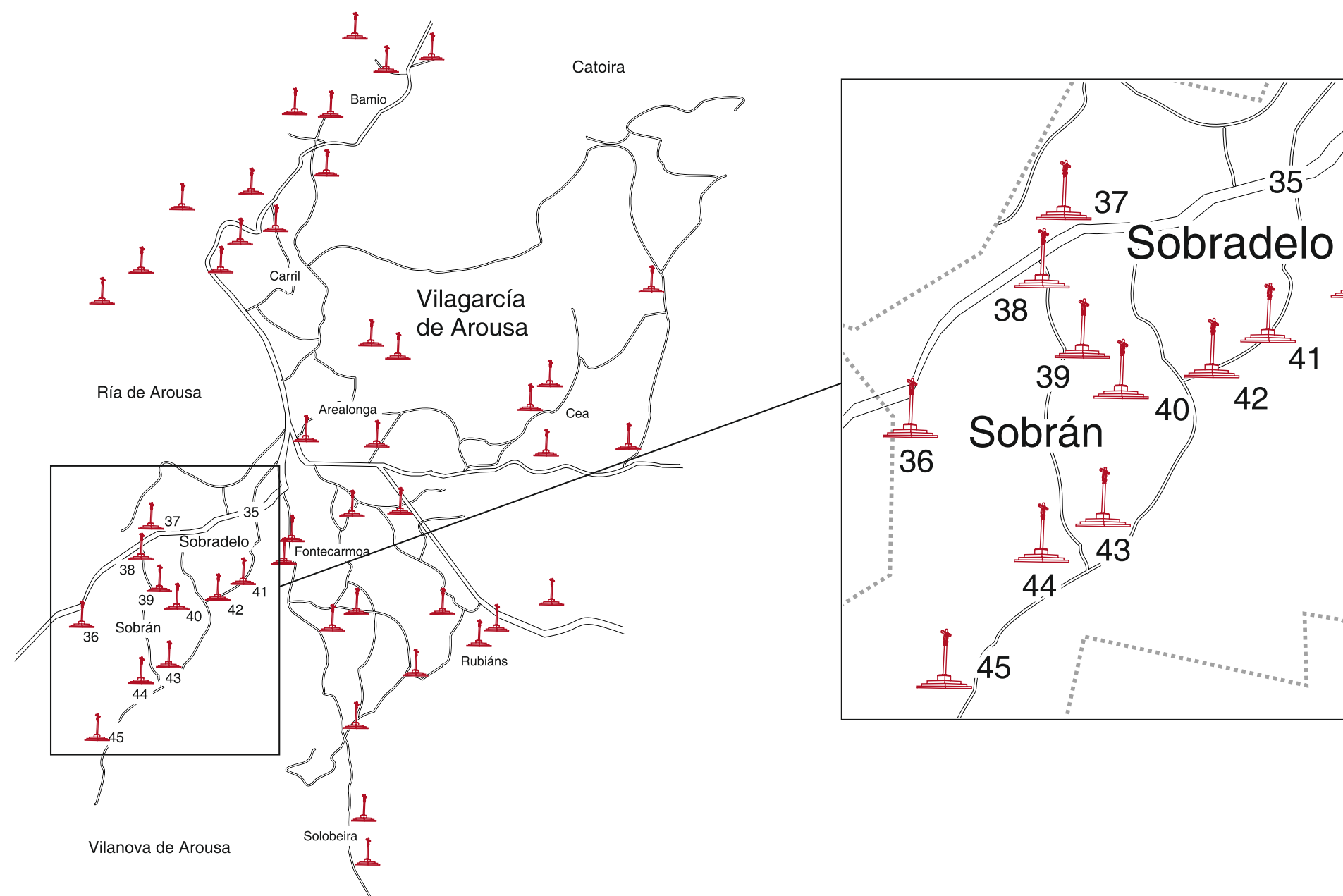
Está localizado en el monte apartado de las casas, desplazado varios metros al asfaltar el camino. En el varal aparece la imagen de un santo que podría ser Santo Domingo de Guzmán.

Located in the mountain far from any dwellings and displaced during the tarring of the roads, on its shaft depicts the image of a saint, possibly Santo Domingo of Guzmán.

Ruta dos Cruceiros

Vilagarcía de Arousa – Sobrán e Sobradelo

ZONA 7 SOBRÁN-SOBRADELO

- 35. SOBRADELO
- 36. PAZO O RIAL
- 37. PAZO DE SOBRÁN
- 38. PRAZA DA BOUZA
- 39. FAXILDE
- 40. FAXILDE R/DO XOGO
- 41. O PIÑEIRO
- 42. O PIÑEIRO DE ARRIBA
- 43. RENZA
- 44. RENZA CAMIÑO REAL
- 45. MACEIRAS RÚA NOVA

Audioguías
Planos de situación

Toda a zona está inzada de cruceiros con máis de 10 localizados, algúns deles castigados polo feroz urbanismo.

Toda la zona está saturada de cruceiros con más de 10 localizados, algunos de ellos castigados por el feroz urbanismo.

The entire area is saturated with cruceiros with over 10 located, some of which are camouflaged by aggressive urbanism.

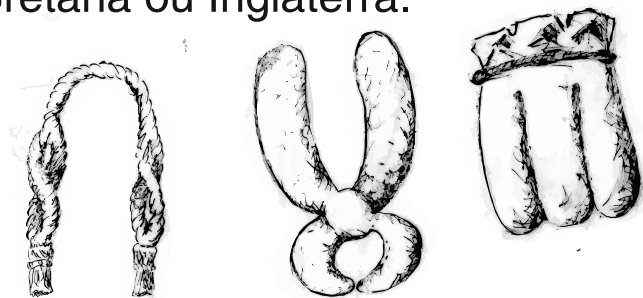
Outros cruceiros polo mundo

Aínda que son moi característicos de Galicia e Portugal poden atoparse, en menor medida, exemplos noutras rexións: en Cantabria, León... e noutros países, sobre todo da fachada atlántica: Irlanda, Bretaña ou Inglaterra.

- Cruz de Muiredach (Irlanda)
- Cruceiro de Nogueira, Viana do Castelo (Portugal)
- Cruz de Nevern, Pembrokeshire (Gales)
- Cruceiro con calvario de Saint-Thégonnec, Bretaña (Francia)
- Cruceiro con calvario de Guimiliau, Bretaña (Francia)

Aunque son muy característicos de Galicia y Portugal pueden encontrarse, en menor medida, ejemplos en otras regiones: en Cantabria, León... y en otros países, sobre todo de la fachada atlántica: Irlanda, Bretaña o Inglaterra.

Although very characteristic of Galicia and Portugal, cruceiros can be found, on a lesser scale, in other regions: Cantabria, León... and in other countries, above all on the Atlantic coastlines: Ireland, Brittany and Great Britain.

Galicia, terra de cantería e cruceiros

O Cruceiro de Melide (A Coruña), situado xunto á igrexa de San Roque, é probablemente o máis antigo de Galicia (séc. XIV).

Non é só unha obra de arte

Moitos cruceiros son lugares máxicos de curación, con complexas cerimoniais para eliminar os males do corpo ou do espírito.

El Cruceiro de Melide (A Coruña), situado junto a la iglesia de San Roque, es probablemente el más antiguo de Galicia (siglo XIV).

Muchos cruceiros son lugares mágicos de curación, con complejas ceremonias para eliminar los males del cuerpo o del espíritu.

The Cruceiro of Melide (A Coruña), situated next to the church of San Roque, is probably the earliest of Galicia (14th century).

Many cruceiros are magical healing sites, with complex ceremonies to expel spiritual evils and eliminate bodily ills.

35 Sobradelo

Sinxelo cruceiro tradicional galego, con cruz actual sen figuras. Conta coa imaxe do apóstolo Santiago no varal.

Sencillo cruceiro tradicional galego, con cruz actual sin figuras. Cuenta con la imagen del apóstol Santiago en el varal.

A simple traditional Galician cruceiro with cross without figures. It has the image of Santiago on the shaft.

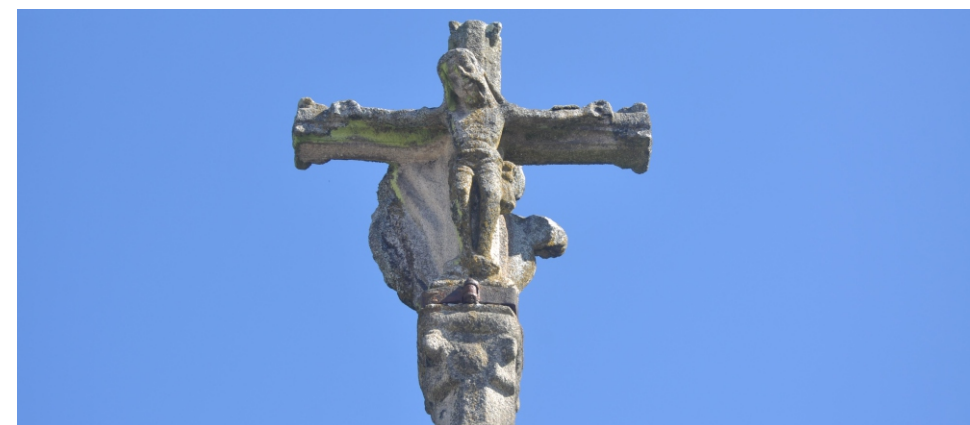

36 Pazo O Rial

Un cruceiro con sinxelo baseamento, conta no varal coa escena da tentación de Adán e Eva no Paraíso.

Un cruceiro con sencillo basamento, cuenta en el varal con la escena de la tentación de Adán y Eva en el Paraíso.

A simple base together with a representation of the temptation of Adam and Eve in Paradise on the shaft.

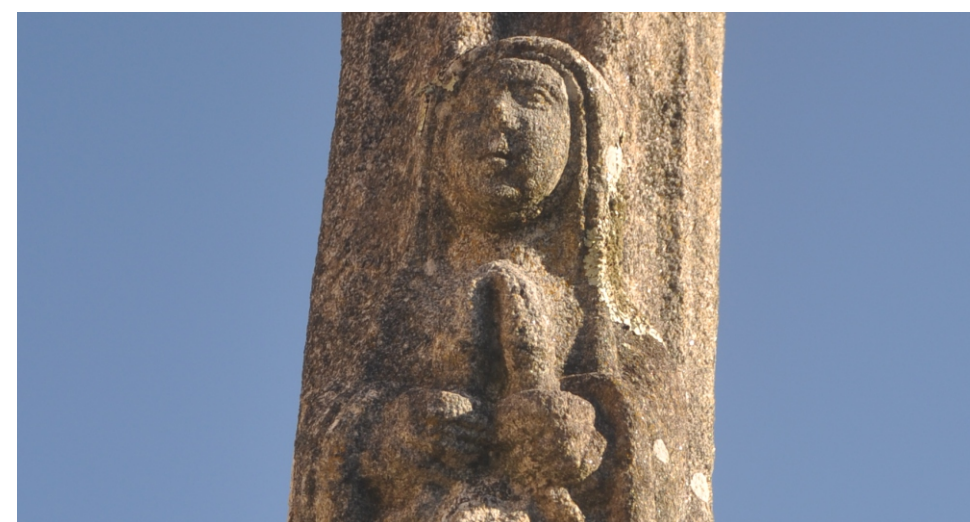

37 Pazo de Sobrán

O seu emprazamento orixinal estaba a 200 m. do actual no campo da festa. O cruceiro conta coa imaxe de Cristo no anverso e a Virxe das Angustias no reverso.

Su emplazamiento original estaba a 200 m. del actual, en el campo de la fiesta. El cruceiro cuenta con la imagen de Cristo en el anverso y la Virgen de las Angustias en el reverso.

The original site was 200m. from its present location, in the festival grounds. The cruceiro depicts an image of Christ and on the reverse side an image of Our Lady of Sorrows.

38 Praza da Bouza

Ten un calvario adornado con figuras de varias caveiras, tibias cruzadas e lagartos ou píntegas. O capitel, case cúbico, está decorado con catro cabezas de anxos con ás que se xuntan nos ángulos.

Tiene un calvario adornado con figuras de varias calaveras, tibias cruzadas y lagartos o salamandras. El capitel, casi cúbico, está decorado con cuatro cabezas de ángeles con alas que se juntan en los ángulos.

This plaza has an adorned cruceiro or Calvary with carved skulls, crossed tibias and lizards or salamanders. The capitel, almost cubic, is decorated with four heads of angels with wings which meet the corner angles.

39 Faxilde

Colocado no seu emprazamento orixinal. Conta coas imaxes clásicas de Cristo no anverso e a Virxe das Angustias con maior escala co fillo no reverso.

Colocado en su emplazamiento original. Cuenta con las imágenes clásicas de Cristo en el anverso y la Virgen de las Angustias con mayor escala que el hijo en el reverso.

Located on its original site. Classic images of Christ and an up - scaled image of Our Lady Of Sorrows, compared to her son, on the reverse side.

44 Renza Camiño Real

Érguese na vía coñecida como Camiño Real de Renza, e erixiuse no ano 1783. A cruz é moderna tallada en mármore.

Se yergue en la vía conocida como Camino Real de Renza, y se erigió en el año 1783. La cruz es moderna tallada en mármol.

Standing on the wayside on the route known as Camino Real de Renza, this cruceiro was erected in 1783. The cross is modern and sculpted in marble.

45 Maceiras ou da rúa Nova

Unha imaxe da Virxe sen cruz. A parte máis fermosa é o capitel con volutas angulosas, e no medio de cada unha a cara dun anxo sobre unha grilanda de follas.

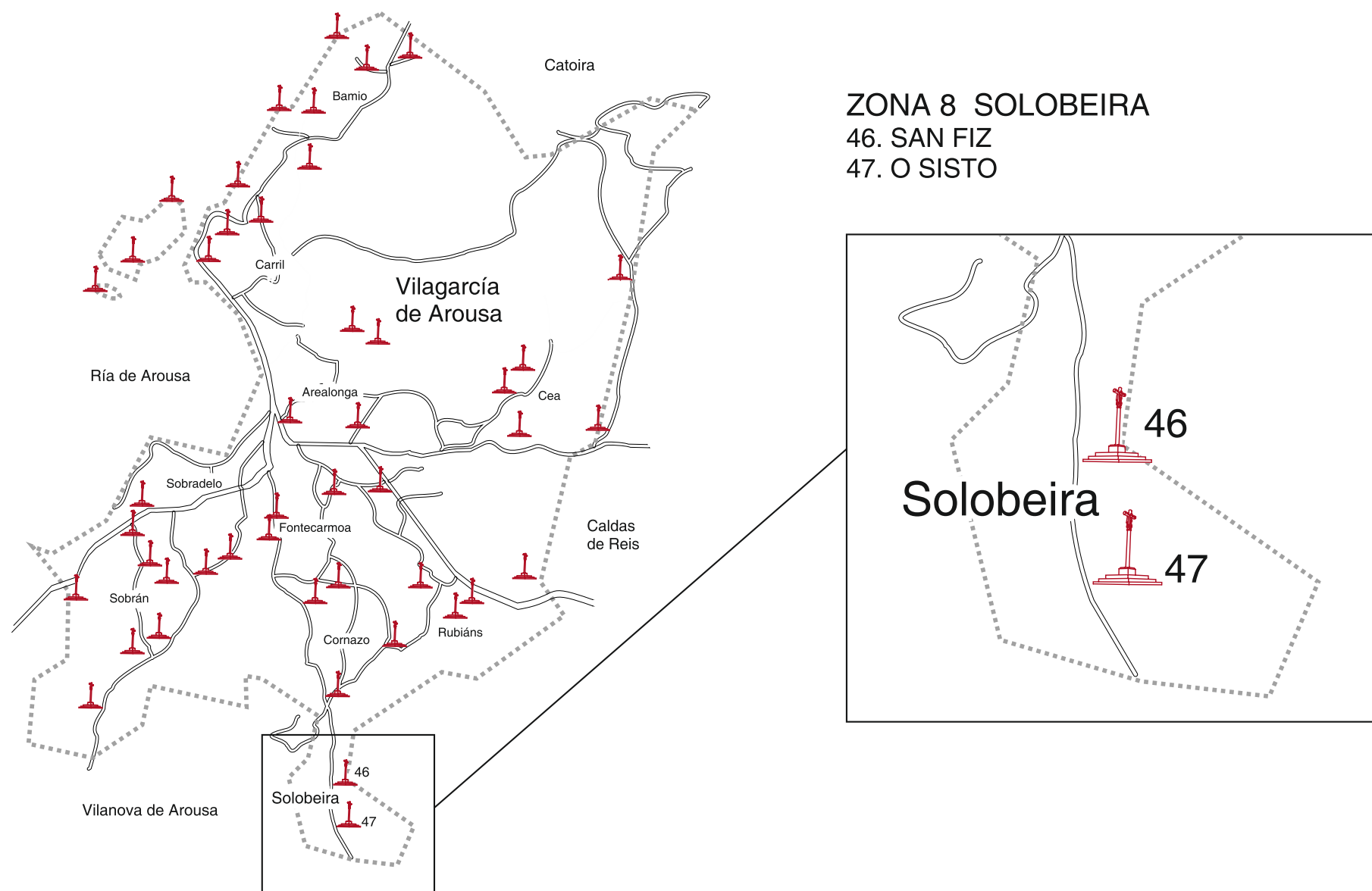
Una imagen de la Virgen sin cruz. La parte más hermosa es el capitel con volutas angulosas, y en medio de cada una la cara de un ángel sobre una giralda de hojas.

An image of Our Lady without a cross. The most beautiful aspect of this monument is the capitel with its angular scrollwork and in each one an angel on a wreath of leaves.

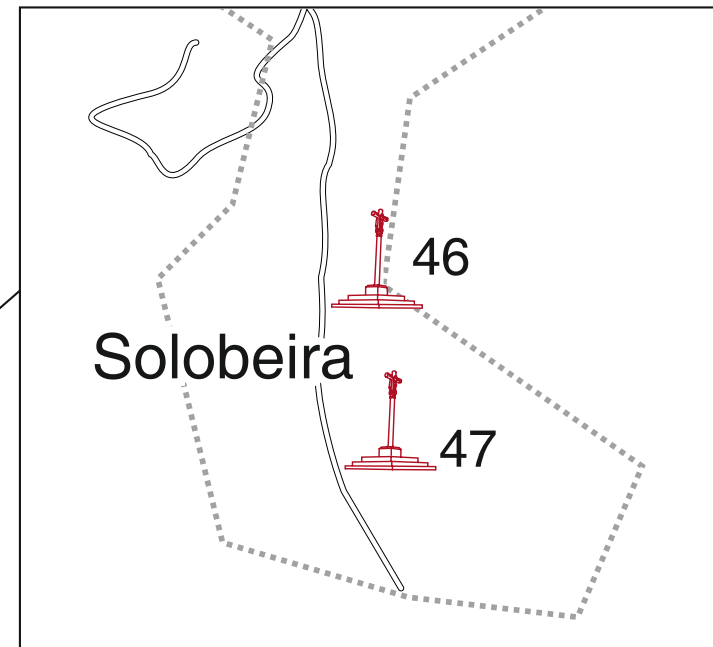

Ruta dos Cruceiros

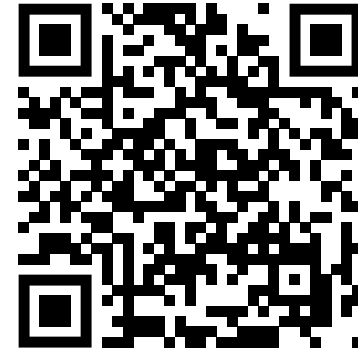
Vilagarcía de Arousa – Solobeira

ZONA 8 SOLOBEIRA
46. SAN FIZ
47. O SISTO

Audioguías
Planos de situación

Un dos exemplares de cruceiros máis singulares e antigos do Concello de Vilagarcía e o do Sisto; encargado por Estevo de Acha, ten tallado no varal un Santo Estevo.

Uno de los ejemplares de cruceiros más singulares y antiguos del Ayuntamiento de Vilagarcía es el de Sisto; encargado por Esteban de Acha, hay tallado en el varal un Santo Estevo.

One of the most notable and earliest cruceiros of the municipality of Vilagarcía is that of Sisto, commissioned by Esteban de Acha, presenting an image of Saint Stephen carved on the shaft.

Máis alá dun elemento artístico

Os cruceiros non son só un monumento artístico e relixioso, teñen unha significación transcendente na cultura popular e moitas veces se os identifica como lugares máxicos e curativos. O feito de que se erixan frecuentemente para cristianizar un lugar onde se celebran cerimonias pagáns acrecenta esta visión.

Atopámoslos en lugares onde se supón que pasa a Santa Compañía; noutros, localizados en pontes, realízanse cerimonias de bautismo prenatal; en moitos outros cúrase a doenza do “tangaraño” (raqitismo), o meigallo ou outras doenzas míticas.

Los cruceiros no son solo un monumento artístico y religioso, tienen una significación transcendente en la cultura popular y muchas veces se los identifica como lugares mágicos y curativos. El hecho de que se erijan frecuentemente para cristianizar un lugar donde se celebran ceremonias paganas refuerza esta visión.

Los encontramos en lugares donde se supone que pasa la Santa Compañía; en otros, localizados en puentes, se realizan ceremonias de bautismo prenatal; en muchos otros se cura la enfermedad del “tangaraño” (raqitismo), los embrujamientos u otras enfermedades míticas.

The Cruceiros are not only artistic and religious elements. They have a more transcendental meaning in popular culture and are often associated and identified as magical sites with healing powers. The very fact that they were erected to Christianize sites where pagan rituals were being held strengthens this view.

They are to be found in places frequented by the Santa Compañía, in others, located on bridges, prenatal baptismal ceremonies were carried out; many more were visited to cure illnesses such as rickets and to expel the evil spirits of witchery and other mythical ailments.

Galicia, terra de cantería e cruceiros

O coñecido como cruceiro do Cirolán en Mazaricos (A Coruña) presenta outra singular representación do descendemento de Cristo.

Non é só unha obra de arte

Un farol aceso colocado no varal alumbeaba de noite o camiño, coma unha metáfora da vida lembrando que igual que se consume o aceite, vaíse consumindo a vida dos mortais.

El conocido como cruceiro del “Cirolán” en Mazaricos (a Coruña) presenta otra singular representación del descendimiento de Cristo.

Un farol encendido colocado en el varal alumbraba de noche el camino, como una metáfora de la vida recordando que igual que se consume el aceite, se va consumiendo la vida de los mortales.

The well-known cruceiro of the “Cirolán” in Mazaricos (a Coruña) presents another singular representation of the descent of Christ.

A street lamp, hanging from the shaft, shed light on the wayside as a metaphor of life, reminding us that as in life the burning oil is consumed and as the flame, we are mortal.

46 San Fiz

De construción contemporánea, érguese sobre un par de chanzos e plinto, presenta un varal con imaxe a media altura, un capitel de marcada xeometría tronco piramidal invertida e un crucifixo tallado con baleirado, deixando partes co volume exento.

De construcción contemporánea, se yergue sobre un par de escalones y plinto, presenta un varal con imagen a media altura, un capitel de marcada geometría tronco piramidal invertida y un crucifijo tallado con vaciado, dejando partes con el volumen exento.

A contemporary construction standing on two steps and plinth, presents a shaft carved at mid height, a capitel of marked geometry, pyramidal inverted trunk and a hollow carved crucifix with free volume.

47 O Sisto

Desprazado uns metros cando se fixo a estrada. Presenta no varal dúas imaxes, Santo André e Santo Estevo, e non é casualidade que sexa este último santo xa que mandouno facer un matrimonio no que o home chamábase Estevo de Acha.

Desplazado unos metros cuando se hizo la carretera. Presenta en el varal dos imágenes, San Andrés y San Esteban, y no es casualidad que sea este último santo ya que lo mandó hacer un matrimonio en el que el hombre se llamaba Esteban de Acha.

Displaced some meters due to road construction, depicts Saint Andrew and Saint Stephen on its shaft. Not surprisingly the work was commissioned by a gentleman by the name of Esteban de Acha.